

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 תמצית ההשערות: אתחן, סלוק – סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מודק פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממשע, לא ממש; טפאא = טרפא – שנוי
 משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – קב' שעשויה לגדול, תור רבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפאא – קבוצה שההלכה
 הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק 1 – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשוטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
 רביעי – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישייה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ב – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
 דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עקירה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מחיצה, עקירה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

1.1 במדבר א,א

במדבר א,א: וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֶהָל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִי לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:
(רש"י) [א] וַיְדַבֵּר. במדבר סיני באחד לחדש - וגו' מתוך חיבתך לפניך מונה אותם כל שעה, כשיצאו ממצרים מנאן, וכשנפלו
 בעגל מנאן לידע מנין הנותרים. כשבא להשרות שכנתו עליהן מנאן. באחד בניסן הוקם המשכן, ובאחד באייר מנאם:

במדבר בהעלתך ט,א: וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַר-סִינַי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִי לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר:
(רש"י) [במ' בהעלתך ט,א] בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן - פרשה שבראש הספר לא נאמרה עד אייר (ראה במ' א,א); למדת, שאין סדר
 מוקדם ומאוחר בתורה. ולמה לא פתח בזו? מפני שהיא גנותן של ישראל (ראה ספ"ב סד); שכל ארבעים שנה שהיו
 ישראל במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד. (למאן דאמר כי רוב ישראל לא היה להם מסירות נפש למול עצמם במדבר מפני
 הסכנה שלא היה רוח צפונית, ולכן לא עשו פסח כל אותן השנים).

טט - **(במ' א,א) וַיְדַבֵּר** - קדמא, מקריאת התוכן של (א,ט) מובן שהוא קודם בזמן ל-(א,א) וזה שפ"י רש"י ב-(א,ט) שאין סדר מוקדם
 ומאוחר בתורה, וטעם קדמא ב-(א,א) מרמז שנתבונן מדוע הקדים פרשה (א,א) לפני (א,ט) כפי רש"י (א,א) ששנוי הסדר בא מתוך חיבתך
 של ישראל וכפי רש"י ב-(א,ט) כדי לא לפתוח בגנותן של ישראל שלא עשו פסח אחר במדבר פרט לזה שבשנה השנייה.

(במ' א,א) בְּאֶהָל - תלישא-קטנה, בתפקיד שיעור

(רש"י) [א] (א) באחד בניסן הוקם המשכן ובאחד (ג) באייר מנאם. שפת"ח (ג) ... ואם תאמר למה לא מנאם הכתוב מיד אחר הקמת המשכן
 וגו' וי"ל דאמרינן [בבלי בבא בתרא ח] לענין נדרים המורד הנאה מיושבי עיר מותר להינות מבני אדם שלא דרים שם ל' יום לפי שלא
 חשוב קבוע לכן לא מנאן עד שהוקבע השכינה שלושים יום.

- טט - לפי שפת"ח **בְּאֶהָל** - תלישא-קטנה, בתפקיד שיעור, עשוי להיות המקור לשיעור דירת קבע של שלושים יום.
- [דעת זקנים מבעלי התוספות] (ב) שְׂאוֹ אֶת-רֵאשׁוֹ וכו'** אמר הרב בכור שור כי ע"י בקע לגלגלת דכי תשא נודע כללם דכל ישראל
 ביחד דכתיב התם לשש מאות (אלף) וכאן מצינו לכל שבט ושבט דגל בפני עצמו שנאמר **לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם** וגו'
 • אולי **בְּאֶהָל** - תלישא-קטנה ירמז לשיעור הכסף שבו מנאם במנין הראשון, ולמחיצה בין השבטים

(במ' א,א) בְּאֶהָל - תלישא-קטנה ... **לְצֵאתְכֶם** - תביר, התבנית תלישא ... תביר, אפשרות לחישוב חשבוני כלשהו בפסוק, כגון זה המחושב
 בפ"ל כלי יקר.

ע"פ **[כלי יקר]** השראת שכינה בדירת קבע ואין דירת קבע בפחות משלושים יום (טט - שיעור דירת קבע ל' יום) ... ואחר ל' יום
 שנראה שעשה לו ה' מדור בתחתונים (טט - **בְּאֶהָל** - תלישא-קטנה בתפקיד מחיצה של מדור) .

והשראת שכינה רק בלפחות כ"ב אלף מישראל הנלמד מ-**(במדבר בהעלתך יזה - לו) ... רַבְבּוֹת אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל**: וכשם שבמלכות דאריה
 בלפחות כ"ב אלף, כך במלכותא דרקיעא בלפחות כ"ב אלף. כארז"ל בשעה שנגלה הקב"ה על ישראל בהר סיני ירדו עמו כ"ב אלף
 מרכבות של מלאכי השרת שנא' **(תהלים סח,יא) רַבְּבֵי אֱלֹהִים רַבְּתַיִם אֲלֵפֵי שְׂנָאָן אֲרֵנִי כֹּם סִינַי בְּקִדְשׁוֹ**: ומצינו במחנה לוי'
 שנקראו מחנה שכינה שהיו כ"ב אלף. כתב **[רבינו בחיי]** שכל מקום שהשכינה מצויה תמצא ארבע מחנות שכינה, וב-**[ספר**
הפרדס, שער פירטי השמות פרק ב' דף ק"ח] כתב שיש כ"ח מחנות שכינה ... אומר אני שלמד זה מן מספר זה שבא ע"י השראת
 השכינה בהיקף ד' ענני' ותוכו רצוף אהבה במחנה לוי' ובכל ענין וענין ה' כבוד ה' ובכל מקום שכבוד ה' מצוי אין שם פחות מן ד'
 מחנות שכינה, שבכל מחנה ומחנה כ"ב אלף ... צא וחשוב כ"ח פעמים כ"ב תמצא ת"ר אלף ועוד ט"ז אלף (616) כך היו ישראל תר"ג
 אלף והלויים כ"ב אלף סך הכל תרכ"ה אלף. (22 : 625 = 28.41 היינו 28 מחנות ולא מתחשב בשארית).

כי בכל מאה אלף יש ד' פעמים כ"ב אלף ונשארו י"ב אלף נמצא כ"ד מחנות בסך ת"ר אלפים. עוד עשה מן ו' פעמים י"ב אלף * 6 =
 72 = 12 ; (22 * 3) - 72 = 6 ; **ג' מחנות** ישארו ט' אלפים (טט - ט' אלפים = ו' ועוד ג' אלפים היתרים על 60 רבוא) והלויים כ"ב אלף
 סך הכל כ"ח מחנות וגו', ואע"פ שיש ט' אלפים מותרות אין לצמצם בתחתונים כי המיתה מכלה בהם.

וע"פ מדרש תנחומא בנוסח שבילקוט יום מתן תורה הוא יום אירוסין כי הקב"ה אירש את ישראל ... ע"י מתן תורה במקום טבעת
 קידושין (כתוב ככלתו ודורש ככלתו) ... ורז"ל המשילו זיווג ישראל לקב"ה לזיווג כלה לחתן. זמן נישואין של ישראל הכלה לקב"ה
 החתן אחרי עשרה חדשים מאירוסין (סיון בשנה א' זמן מתן תורה) לנישואין (ניסן שנה ב' זמן חנוכה המשכן) **וזמן הנישואין ל' יום עד**
שהקבע להם מדור אחד וזה בְּאֶהָל לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִי, תלישא בתפקיד בחינה נעלה ביותר ותפקיד זה גם מרומז בפ"י **אור**
החיים כלהלן:

בְּאֶהָל - תלישא-קטנה **לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי** - קדמא ואולא, כעין כלל, הבא ללמד כפי' **[אור החיים]** ונראה כי הכתוב אדרבא השכיל לדבר
 בשיעור שוה (בחלק הרישא של הפסוק ובחלק הסיפא של הפסוק) והוא ע"ד או' **הנה מקום אתי, שמקומו של הקב"ה הוא טפל אלי** (כי
 ברישא סדר הכתוב הוא ה' שהוא מהכלל אל הפרטים במדבר סיני, באהל מועד) ... ולזה נסדר באחרונה כסדר שנה השנית שנסדר אחר
 מאמר **בְּאֶהָל לַחֹדֶשׁ** וגו' (ובסיפא החל מ- **בְּאֶהָל** שהוא רמז לכללות הזמן בה' אל הפרטים בחדש השני בשנה השנית)

בְּאֶהָל - תלישא-קטנה, בתפקיד בחינה נעלה, ע"פ **[לקוטי שיחות ח"ח, ע' 2]** ואילך **אדמו"ר מ"מ שניאורסאהן**] הקמת
 המשכן הייתה אחת מהעטרות שנטל יום אחד לחדש ניסן, ורצה הקב"ה שגם המגנין השייך למשכן יהיה באחד לחדש, יום זכאי,
 ומכיון שביום הקמת המשכן לא היה שייך ענין אחר (מצד גודל עלוי המשכן), מנאם באחד באייר, שדומה קצת ליום הקמת
 המשכן.

במדבר א,ב:

שְׂאוֹ אֶת-רֵאשׁוֹ כָּל-עַרְתַּת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם
בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת כָּל-זָכָר לְגִלְגֻלְתָּם:

שְׂאוֹ - רביע, אפשר מרמז לענין ארבע דגלים, ארבע מחנות, אבל זה ברור מהמשך הכתוב. לכן יש לו משמעות אחרת, כגון הנאמר
(במדבר רבה (וילנא) פרשה א ט) ד"א וידבר ה' אל משה במדבר סיני, אמר לו שְׂאוֹ אֶת-רֵאשׁוֹ אמר הקב"ה לישראל לא
 חיבבתי בריה יתירה מכם לכך נתתי לכם תלוי ראש ודמית אתכם לי שכשם שיש לי תלוי ראש על כל באי העולם שנאמר
 (ד"ה = דברי הימים = א כט) לך ה' הגדולה, כך לכם עשיתי להיות לכם תלוי ראש לכך נאמר **שְׂאוֹ אֶת-רֵאשׁוֹ** לקיים מה

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: אֵתָּה, סְלוּק = סוף-ספוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מוֹנֵה – רבוי; מוֹדֵק פִּשְׁטָא – מוציא מפשט; מֵרָא = מאריך, רבוי; דְּרָאָה – מצרף; תְּבִיר – מחלק, ממשע, לא ממש; טַפְּסָא = טרפא – שנוי
משמעות, רבוי מתפשט; מֵרָא טַפְּסָא – קב"ש עשוייה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דְּרָאָה תְּבִיר טַפְּסָא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מֵרָא תְּבִיר טַפְּסָא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תְּבִיר מֵרָא טַפְּסָא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מֵרָא – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סִפְסָא – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זְרָאָה סְגוּל – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פִּשְׁטָא – פשוט, 1; זֶקֶה-קָטָן – 2; זֶקֶה-גָּדוֹל – 3;
רִבֵּעַ – 4; ... זֶקֶה-קָטָן ... זֶקֶה-קָטָן בחצי ספוק – הקש; השלישית: (קִדְמָא – סדר קדימות; אֵלָא = גֵּרֵשׁ = גֵּרֵשׁ־שׁ – יוצא מהענין; קִדְמָא וְאֵלָא – מלמד) דְּרוּשׁ בִּפְסוּק בְּעֵינָן חֵלֶק מִ"ג מִדּוֹת דֵּר' יִשְׁמַעְלָא; תְּלִישָׁא-קַטְנָה = תְּרַסָּא –
דרוש בפסוק שנוי, מוחיצה, עוקרה; תְּלִישָׁא-גְּדוּלָה = תְּלִישָׁא – דרוש בפסוק ולפניו שנוי, מוחיצה, עוקרה; פִּרְ – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

שנאמר (תהלים קמח) וירם קרן לעמו וכן הוא אומר (דברים כח) ונתנך ה' אלהיך עליון על כל גויי הארץ.

[תיקוני זוהר הקדמה דף יז עמוד א]

פתח אליהו ... חכמה מוחא איהו מחשבה מלגו בינה לבא ובה הלב מבין ועל אלין תרין כתיב הנסתרות ליי אלקיניו כתר עליון איהו כתר מלכות ועליה אתמר מגיד מראשית אחרית ואיהו קרקפתא דתפלי מלגו איהו יודי ק"א וא"ו ק"א דאיהו אורח אצילות איהו שקיו דאילנא בדורעו וענפוי כמא דאשקי לאילנא ואתרבי בההוא שקיו :

שָׁאוּ - רביע, רמז לתפילין של ראש של הקב"ה שיש במ ארבעה בתים (מדורים) וארבע פרשיות (פרשיה בבית) והקב"ה דימה את ישראל אליו וציווה על תפילין של ראש ובכך ונתנך ה' אלהיך עליון על כל גויי הארץ. ותורת הסוד מרומז שם הוי"ה במלוי אל"ף בתפילין של ראש והוא קשור לעולם האצילות מארבע העולמות.

בשם רא"מ פרל מה מרומז בר"ת וס"ת הבאים: (א,א) מְצַרְיִים לְאִמְרָא (א,ב) שָׁאוּ אֶת - ס"ת מרו"ת (א,ב) שָׁאוּ אֶת-רֵאשׁ - ר"ת רא"ש. נאמר ב-[בבלי ברכות ב,ב] ... אמר רב נחמן בר יצחק מהכא: (תהלים ב,א) עֲבַדְוּ אֶת-יְיָ בִּירְאָה וְנִילֵוּ בִּרְעָדָה:

מאי וְנִילֵוּ בִּרְעָדָה? אמר רב אדא בר מתנא אמר רבה במקום גילה שם תהא רעדה. אביי הוה יתיב קמיה דרבה, חזייה דהוה קא בדה טובא, אמר: (תהלים ב,א) וְנִילֵוּ בִּרְעָדָה כתיב! אמר ליה: אנא תפילין מנחנא. רבי ירמיה הוה יתיב קמיה דרבי זיורא, חזייה דהוה קא בדה טובא, אמר ליה, (משלי יד,ב) בְּכָל-עֵצָב יִהְיֶה מוֹתֵר, כתיב! - אמר ליה: אנא תפילין מנחנא.

[רש"י] עֲבַדְוּ אֶת-יְיָ בִּירְאָה - תפלה, שהיא לנו במקום עבודה, עשו אותה כיראה.

בְּכָל-עֵצָב יִהְיֶה מוֹתֵר - כשאדם מראה את עצמו עצב - יהיה לו שכר. דהוה קא בדה טובא - יותר מדאי, ונראה כפורק עול. תפילין מנחנא - והם עדות שממשלת קוני ומשרתו עלי, אפשר כי פירוש זה מרומז בס"ת (א,א) מְצַרְיִים לְאִמְרָא (א,ב) שָׁאוּ אֶת - ס"ת מרו"ת, הריני מקבל מרות ה' ועדות לכך כי אני מניח תפילין כאשר תפילת הראש מרומזת ב-(א,ב) שָׁאוּ אֶת-רֵאשׁ - ר"ת רא"ש.

במדבר א,ד וְאֶתְכֶם יִהְיֶה אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֵאשׁ לְבֵית-אֲבֹתָיו הוּא:

אִישׁ - תביר רֵאשׁ לְבֵית-אֲבֹתָיו - מרכא טפחא, יתור לרבות אפשר כפי' כלי יקר שהנהגת השבט והדין הייתה ללא משוא פנים, ש-היה כאיש גבורתו לנהוג עליהם נשיאותו ברמה, ולא זו לכל השבט הרחוקים קצת ממנו אלא אפילו היה רֵאשׁ לְבֵית-אֲבֹתָיו הקרובים אליו ביותר גם להם היה לראש לנהוג נשיאות עליהם:

הוּא - סלוק, הסלוק מגביל כי נשיא השבט חייב להיות נוכח במפקד שבטו ולא שלוחו או מי שלא נבחר לנשיא שבטו. כי בנשיא תלוי אח"כ חלוקת הארץ לבני שבטו (התורה"מ במ' א,ג), וטעם תביר במלת אִישׁ בתפקיד מחלק עשוי לרמז לחלוקת הארץ.

במדבר א,ג: וְאֶתְהַפְּקֵד אֶת-הַלְוִיִּם עַל-מִשְׁפַּחַת הָעֵדֻת וְעַל כָּל-כְּלָיוֹ וְעַל כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ

הַמָּה יִשְׁאוּ אֶת-הַמִּשְׁכָּן וְאֶת-כָּל-כְּלָיו וְהֵם יִשְׁרְתֻהוּ וְסָבִיב לְמִשְׁכָּן יִחְנוּ:

וְאֶתְהַפְּקֵד אֶת-הַלְוִיִּם - פזר מונח תלישא-קטנה, קדמא ואזלא מונח זרקא מונח סגול,

קדמא ואזלא - כלל מלמד המתברר בתבנית הבאה:

זרקא סגול מוסיף ללוים חובת כוונה לשם קודש כנאמר ב-[משנה חגיגה פ"ב מ"ו ופ"ג מ"א] בכל השייך לעבודתם במשכן ובמקדש,

שמירת המקום, שמירת ונשיאת הכלים, כלי הכלים, וע"פ [התורה"מ] הכנת ושמירת החומרים לעבודת הקודש

מונח תלישא-קטנה, כעין שני תפקידי תרסא. (א) כעין בעל בחינה נעלה כפי' [רש"י] בהתמנותם לשררה בעבודת המשכן,

(ב) כעין מוחיצה כפי' [התורה"מ] הבדלתם מישראל לצבא המשכן בלבד, ופי' [שפת"ח] לחלוקת משמרותיהם בעבודת המשכן.

ההתמנות הזו היא בצווי מה' למשה, אף שבט הלוי כבר נועד לעבודת ה' מלידתו (בר' ויצא ויקרא לו לוי נדרש לו הוא ה')

פזר - (א) ע"פ פי' [בעה"ט] אפשר להסביר כי פזר מעביר את רעיון ההתמנות לשררה ע"י ה' לכל מינוי שהוא ע"י ה'.

(ב) מעביר רעיון חובת כוונה לשם קודש להנהגה בחיי היום יום בדרגת כוונה לטהרה בדרגת תרומה, בדרגת קודש, בדרגת חטאת.

וְאֶתְהַפְּקֵד [רש"י] - מנוי הלוים, לשון שררה. [שפת"ח] לשון שררה, ולא לשון זכרון או חסרון, אותם על תפקידיהם

במשכן ואחר-כך מנו אותם לצורך פדיון בכורות ולחלוקת משמרותיהם בעבודתם במשכן.

[התורה והמצוה (מלבי"ם)] ... וְאֶתְהַפְּקֵד אתה לבדך וחשב בזה ה' ענינים [א] שיהיו מופקדים על משכן העדות בעת

עומדו במקום אחד היו הם השוערים והשומרים, על כל כליו ועל כל אשר-לו על היין והסולת והבשמים והחביתין ולחם

המערכת ועוד כמה דברים שחשב ב-[דב"ה א ט,כג] וְהֵם וּבְנֵיהֶם עַל-הַשְּׂעָרִים לְבֵית-ה' לְבֵית-הָאֹהֶל לְמִשְׁמְרוֹת: ו-[ראב"ע]

פי' ועל כל-כליו. הארון והשלחן והמנורה ועל כל-אשר-לו הם כלי הכלים ר"ל המלקחים והמחנות והסירות ודומיהם. וגו'

[בעה"ט] (א,ג) הַפְּקֵד ב' במסורה, הכא הַפְּקֵד אֶת-הַלְוִיִּם. ואידך (תה' קטו, ט) הַפְּקֵד עָלָיו רָשָׁע. וזהו שאמרו אין אדם נעשה שוטר

מלמטה אלא אם כן נעשה רשע מלמעלה. וזהו הַפְּקֵד אֶת-הַלְוִיִּם שנעשו שוטרים הַפְּקֵד עָלָיו רָשָׁע.

אפשר כי המקור לבעה"ט הוא כמובא ב-[תורה תמימה] (שמות לא,ב) רֵאשׁ קִרְאִיתִי בָשָׂם - א"ר יוחנן, פרנס טוב מכריז עליו הקב"ה

בעצמו דכתיב רֵאשׁ קִרְאִיתִי בָשָׂם בצלאל" (ברכות נ"ה א'): (א) קראתי במובן - הכרזתי

וְעַל כָּל-כְּלָיוֹ וְעַל כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ - מונח זרקא מונח סגול, בתפקיד מוסיף מהענין על הענין, ע"פ [התורה"מ] מופקדים על חמרים שונים

(פרט לבעלי חיים) הנחוצים לעבודת הקודש במשכן או המקדש, ואפשר כי מתווספת דרגת כוונה להכנתם לקדש. כנאמר ב-[משנה חגיגה

פ"ב מ"ו ופ"ג מ"א], וע"פ [ראב"ע] ועל כל-כליו. כמנורה והשולחן והמזבחות: ועל כל-אשר-לו. הם כלי הכלים.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמתית – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשערות: אֶתְּחַן = סוף-סוף (נקראים קוסרים ותפקידם) – להגביל; מוֹנֵה – רבוי; מוֹחֵךְ פִּשְׁטָא – מוציא מפשט; מֵרָאָה = מראי, רבוי; דוֹרָא – מצרף; תְּבִיר – מחלק; מִמַּעַט, לא ממש; טַפְּסָא = טרף – שני משמעות, רבוי מתפשט; מֵרָאָה טַפְּסָא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דוֹרָא תְּבִיר טַפְּסָא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מֵרָאָה תְּבִיר טַפְּסָא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תְּבִיר מֵרָאָה טַפְּסָא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מִקְּחָ – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סִסְיָ – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זִרְקָא סְגִיל – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פִּשְׁטָא – פשוט, 1; זִקְה־קִטְן – 2; זִקְה־גִדּוּל – 3; רִבֵּעַ – 4; ... זִקְה־קִטְן ... זִקְה־קִטְן כְּחֵצֵי סִסְיָ – הִקְשׁ; הַשְּׁלִישִׁית (קִדְמָא – סדר קדימות; אֹלָא = גֵּרֵשׁ = גֵּרֵשִׁי"ם – יוצא מהענין; קִדְמָא וְאֹלָא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תְּלִישָׁא-קִטְנָה = תִּרְסָא – דרוש בפסוק שער, מְחִיצָה, עִקְרָה; תְּלִישָׁא-גִדּוּלָה = תִּלְשָׁא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מְחִיצָה, עִקְרָה, פִּרְ – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידיהם לפי ההשערות.

1.2 במדבר א,א

במדבר א,א: מִן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְנִמְעָלָה כָּל-יֵצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל הַפְּקָדוֹ אֹתָם לְצַבְאָתָם אֶתְּהָן וְאֶתְּהָן:

... **הַפְּקָדוֹ אֹתָם לְצַבְאָתָם** - מרכא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים קשורים לנושא כלשהו, שלא על כל אחד חל ענין מסוים או הלכה מסוימת באותו אופן. ע"פ **מאור ושמש במדבר א,ב - ד, ז, יז, מד** יש במפקד שלוש קבוצות, נשמות המתים אותם כל ראש שבט מעלה ומקשר לה, נשמות החיים המעוררים עצמם לה' שכל ראש שבט, הוא הצדיק, יכול לקשרו לה, ונשמות מי שאין לו התעוררות מעצמו כלל שהצדיק יוכל לקבל אותו בסוד העיבור ואתם מעוררים **אֶתְּהָן** (משה) **וְאֶתְּהָן** - מרכא סלוק, רבוי והגבלה, שאלו המוגבלים בהתעוררותם רק משה ואהרן שהם כללות נשמות ישראל יכולים לרבותם ואז ראשי שבטיהם מיחדים אותם עמם לקשרם לה'.

במדבר א,ד: וְאֶתְּהָן יְהִי אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית-אֲבֹתָיו הוּא:

פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) במדבר פרשת במדבר דף פב עמוד א שאין לך מן השבטים שלא העמידו (מלכים) ונביאים. **אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית-אֲבֹתָיו הוּא**. שלא יתגדל נשיא שבט זה על נשיא שבט זה:

אִישׁ – תביר, בתפקיד ממעט - מגביל ומרמז לדרשת **לקח טוב** שלא יתגדל נשיא שבט זה על נשיא שבט זה.
הענוה נדרשת כפי **מאור ושמש** כי נשיאי השבטים אמורים להיות צדיקים מאד כדי לתקן הנשמות של אלו שמתו במצרים שלכן קראתן התורה לגלגלות – נשמות מגולגלות.
רֹאשׁ לְבֵית-אֲבֹתָיו – מרכא טפחא, יתור לרבות כפי **מאור ושמש** על כל נשיא את נשמות אנשי שבטו המתים, שזהו בית אבותיו בעבר, ולרבות אלו החיים עמו כדי לקשרם אל הקב"ה. ... שנשיא כל שבט ושבט הוא **הכללות** של שבטו, והוא יכול לדבק עצמו עם שבטו ולקבל אותם במוח שלו בסוד העיבור. ... שלקחו את האנשים אשר קיבלו את נשמות ישראל בסוד העיבור, כדי לגדלם ולהשפיע עליהם קדושות עליונות. ... (**במדבר א,מד**) **אִישׁ-אֶחָד לְבֵית-אֲבֹתָיו הָיוּ** רצה לומר, שאיש אחד היה מקבל נשמות בית אבותיו בסוד העיבור כדי להמשיך עליהם קדושות עליונות וחסדים מגולים, לכן כתיב היו - שכל נשיא השבט נכלל בו כל השבט.
הוּא – סלוק, הסלוק מגביל לומר כי רק איש אחד (בשבט) היה מקבל נשמות בית אבותיו בסוד העיבור כדי להמשיך עליהם קדושות עליונות וחסדים מגולים, לכן כתיב **הָיוּ** - (גם כן בסלוק) שכל נשיא השבט נכלל בו כל השבט. וזהו (**במדבר א,מד**) **אִישׁ-אֶחָד לְבֵית-אֲבֹתָיו הָיוּ** כמוכּוּן כנ"ל.

אִישׁ – תביר **רֹאשׁ לְבֵית-אֲבֹתָיו** – מרכא טפחא, יתור לרבות אפשר כפי **כלי יקר** שהנהגת השבט והדין הייתה ללא משוא פנים, ש-היה כאיש גבורתו לנהוג עליהם נשיאותו ברמה, ולא זו לכל השבט הרחוקים קצת ממנו אלא אפילו היה **רֹאשׁ לְבֵית-אֲבֹתָיו** הקרובים אליו ביותר גם להם היה לראש לנהוג נשיאות עליהם:
הוּא – סלוק, הסלוק מגביל כי נשיא השבט חייב להיות נוכח במפקד שבטו ולא שלוחו או מי שלא נבחר לנשיא שבטו. כי בנשיא תלוי אח"כ חלוקת הארץ לבני שבטו (**התורה"מ במ' א,ג**), וטעם תביר במלת **אִישׁ** בתפקיד מחלק עשוי לרמז לחלוקת הארץ.

במדבר א,ה - טו: [ה] וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם לְרֵאוּנָה בְּיִצְוֹר בֶּן-שְׁדִיאוֹר:

[ו] לְשִׁמְעוֹן שְׁלִמְיָאֵל בֶּן-צוּרִישִׁדִי:

[ז] לְיְהוּדָה נַחֲשׁוֹן בֶּן-עֲמִינָדָב:

[ח] לְיִשְׁשָׁכָר נַתְנָאֵל בֶּן-צוּעָר:

[ט] לְזַבּוּלֹן אֵילִיאָב בֶּן-חֵלֶן:

[י] לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֵלִישַׁמֶּע בֶּן-עֲמִיהוּד לְמִנְשֶׁה נְמִלְיָאֵל בֶּן-פְּדָהצוּר:

[יא] לְבִנְיָמִן אֲבִיהוּן בֶּן-גְּדַעְנִי:

[יב] לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן-עֲמִישַׁדִי:

[יג] לְאֲשֶׁר פְּנִינְיָאֵל בֶּן-עֶכְרָן:

[יד] לְלֵוִי אֶלְיָסָף בֶּן-דְּעוּאֵל:

[טו] לְנַפְתָּלִי אַחִיעֶזֶר בֶּן-עֵינָן:

בפסוקים **במדבר א,ה - טו** בשמות הנשיאים תבנית טעמי הפסוקים, שלוש קבוצות: זקף-גדול , זקף-גדול, זקף-גדול, קדמא זקף-קטן במלה אחת. זקף-גדול בתפקיד שתיים שהם אחד, קדמא זקף-קטן במלה אחת כעין מידה מוקדם והוא מאוחר בענין (שיש מסבירים שזה סוג של זקף-גדול). ושתי התבניות מבטאות ענין אחד זקף-גדול מבטא חיבור שני נקודות היינו חיבור בין כגון **רֵאוּנָה** אב השבט ובין נשיא שבט הנוכחי **אֵלִיצוּר בֶּן-שְׁדִיאוֹר**, קדמא זקף-קטן במלה אחת כעין מידה מוקדם והוא מאוחר בענין, כאן נשמת אב השבט (המוקדם כגון **יִשְׁשָׁכָר**) מעוברת בנשמת נשיא השבט הנוכחי (המאוחר כגון **נַתְנָאֵל בֶּן-צוּעָר**) בקשר הדוק העושה אותם לאחד.

לעומתם ב-**במדבר שלח יג, ד - טו** בפרשת המרגלים רובם כתובים בזקף-קטן, לומר שהמרגלים כבר בהליכתם היו בעצה רעה ולכן נחלש העיבור בין אב השבט ובין הנשיא וכאשר בחזרתם גילו מחשבתם הרעה פרחו נשמות השבטים הקדושים ונשארו יחידים. (מעובד עם הרב יהושע ישראלי ע"פ פי' **אריך חמדה** למלבי"ם בפר' שלח-לך)

במדבר שלח-לך יג,ב - טו: [ב] שְׁלַח-לֶךְ אֲנָשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר-אֲנִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמִטָּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלַחוּ כָּל נְשִׂיא בְהֶם: [ג] וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה מִמִּדְבַּר פָּאָרָן עַל-פִּי ה' פְּלִמ אֲנָשִׁים רֹאשֵׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל הָמָּה: [ד] וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם לְמִטָּה רֵאוּבֵן שְׁמוּעַ בֶּן-זִכּוֹר: [ה] לְמִטָּה שְׁמֵעוֹן שִׁפְטָא בֶּן-חוּרִי: [ו] לְמִטָּה יְהוֹדָה כָּלָב בֶּן-יִפְנֶה: [ז] לְמִטָּה יִשְׁשָׁכָר יוֹאֵל בֶּן-יוֹסֵף: [ח] לְמִטָּה אֶפְרַיִם הוֹשֶׁעַ בֶּן-נוּן: [ט] לְמִטָּה בִּנְיָמִן פִּלְטִי בֶּן-רְפּוּאִי: [י] לְמִטָּה זַבּוּלֹן גְּדִיאֵל בֶּן-סוּדִי: [יא] לְמִטָּה יוֹסֵף מְנַשֶּׁה גְּדִי בֶּן-סוּסִי: [יב] לְמִטָּה דָן עֲמִינָאֵל בֶּן-נְמִלְיָי: [יג] לְמִטָּה אֲשֶׁר סִתּוּר בֶּן-מִיכָאֵל: [יד] לְמִטָּה נַפְתָּלִי נַחֲבִי בֶּן-נְפִסִי: [טו] לְמִטָּה זָד נְאוּאֵל בֶּן-מְכִי:

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: אתנח, סלוק = סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוקף פשטא – מוציא ממשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרפא – שני
משמעות, רבוי ממשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שההלכה
היה רק על חלק מפרטיה; מוקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק' – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישית – קדמא – סדר קדימות; אולא – גרש = גרש' – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין חלק מ"ג מידות ד' יושעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
דרוש בפסוק שער, מוחצה, עקרה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוחצה, עקרה, פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

מלבי"ם – ארץ חמדה איש אחד איש אחד למטה אבתיו תשלחו. מבואר בדברי האר"י ז"ל כי נשמת השבטים נתלכשו במרגלים כ"א בנשיא שלו, ונשמת לוי נתלכש ביהושע כי לוי לא שלח מרגל בפועל. ועז"א **איש אחד למטה אבתיו** דוקא כי האבות הם השבטים נתלכשו בהם. ואומר **ראשי בני-ישראל הקמה**: הראשים הנצבים לראש פנה שבטי יה לישראל עדות.

תהלים קכב, ד: ששם עלו שבטים שבטי-יה עדות לישראל להדות לשם ה':

פשט הפסוק מדבר בעליה לרגל למקדש, אפשר כי טעמי המקרא **ששם עלו שבטים** – קדמא גלגל פזר, מרמזים כך: פזר מרמז לדרשה לענין אחר מפשט העליה לרגל, גלגל (במובן של כעין גלגול נשמות) מרמז לתיקון של המעשה שארע בזמן קודם המרומז בטעם קדמא, וזהו עליית המרגלים לתור את ארץ כנען, שהיו נשמות אבות השבטים מעוברות במרגלים והם כשלו בשליחותם.

מלבי"ם – ארץ חמדה וראה דבר פלא כי בכלום כתיב [ד] ... **למטה ראובן [ה] למטה שמעון** **בזקף קטן** וכן כולם חוץ [ח] **למטה אפרים** כתיב **בטפחא**. והוא מבואר במ"ש האר"י ז"ל כי ביהושע נתלכש נשמת לוי שאינו משבטו וע"ז הטעם מפסיק לומר שלא אפרים בעצמו הלך כמו בשאר השבטים רק שהיה הנשיא ממטה אפרים וההולך היה נשמת לוי רק במנשה הלך יוסף מצד שבטו וע"ז כתיב למטה למנשה (טט) – **[יא] למטה יוסף למטה מנשה**.

מאור ושמש – ... בשם האר"י ז"ל מה שאמר יוסף לאחיו בראשית מקץ מרגלים אתם כוונתו היה על אותם המרגלים שירגלו ארץ-ישראל דהיינו שהיה למרגלים עיבור נשמות השבטים ... נשמות צדיקים כדי לסייעם ... לשמוע בן-זכור נשמת ראובן, לגדי בן-סוסי נשמת יוסף הצדיק, אבל ליהושע בן-נחן לא הוצרך להמשיך נשמת השבט כי יהושע היה צדיק גדול ולא היה צריך לעיבור נשמה אעפ"כ הוסיף לו את אחד על שמו שלא ילכד במצודתם. אך, כאשר הטעו המרגלים אזי תיכף פרחו מהם נשמות השבטים הקרושים ונשארו יחידים והמרגלים הטעו עצמם אל הס"טא להוציא דבה. אך כלב היה דעתו ומחשבתו זכה להשי"ת ולא פרחו ממנו נשמת יהודה, לכך נאמר **(במדבר שלח-לך יגכב) ויעלו בניגב ויבאו עד-הכרונן, שזה הפסוק נאמר על כלב לבדו כי נאמר **ויבאו לשון יחיד ... ויעלו** לשון רבים כי זאת נאמר על כלב ועל נשמת שבטו (יהודה) שהיה בתוכו בסוד העיבור כנ"ל.**

במדבר א, לב - לג: [לב] לבני יוסף לבני אפרים תולדתם למשפחתם לבית אבתם במספר שמת מן עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא:

[לג] פקדיהם למטה אפרים ארבעים אלף וחמש מאות: תבנית טעמים של

בראשית א,א בראשית ברא אל תהים את השמים ואת הארץ:

פקדיהם – טפחא למטה אפרים – מונח אתנח ארבעים אלף – מרכא טפחא וחמש מאות – מרכא סלוק

ע"פ ר' צדוק הכהן מלובלין - **ליקוטי מאמרים עמוד קלא ד"ה ולכן (בר' ויחי מט,כב) בן פרת יוסף** לשון פריה ורביה וכן ברכתם **(יג ויחי מט,טז) וידנו לרב** ... יוסף המייצג את ספירת היסוד – שמירת הברית, בעולם שנכנסה בו תאוה כחטא עין הדעת כמעט בסוף היום הששי לכריאה נתברך בעיקשות לקדש התאוה ל-ריבוי ... לכבוד שמים שזה המצב הקרוב ביותר לפריה ורביה של אדם הראשון קודם לחטא עין הדעת ועקשות דורע יוסף הוא כרצון ה' יתברך וכן עקשות דירשית הוא יוצא מחכמה דרך הדעת המחבר החכמה עם שלמטה (וביניהם יסוד) וכוחות המעשה ואינו עיקש ואינו לכבוד שמים ואדרבא הוא נשצנור להוצאת הנפשות יקרות מישראל, אפשר כי בפסוקי **במדבר א, לב - לג: העוסקים במנין בני יוסף ואפרים, תבנית טעמי (א, לג)** שהיא כתבנית **בראשית א,א** מרמזת לעיקשות יוסף וישראל היוצאת מחכמה דרך הדעת המחבר החכמה עם שלמטה (וביניהם יסוד) וכוחות המעשה לקדש התאוה לרביה לכבוד שמים שזה המצב הקרוב ביותר לפריה ורביה של אדם הראשון קודם לחטא עין הדעת.

במדבר א, מב – מג:

פ [מב] בני נפתלי תולדתם למשפחתם לבית אבתם במספר שמת מן עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא:

[מג] פקדיהם למטה נפתלי שלשה וחמשים אלף וארבע מאות: פ

וחמשים – תביר, בתפקיד למעט, ע"פ אור החיים כל בני עשרים עד ששים היו ראויים להפקד לצבא ונצטוו להפקד כאשר מספרם היה בדיוק במאות שלמות ובגד 50. לכן, אפשר שהתביר מרמז על כך שגם מבין בני למעלה מששים ופחות מעשרים מלאות היו הראויים להפקד בצבא והתביר מרמז על שמיעטן הכתוב. ולפי' **פנים יפות במדבר א, (מה - מו)** שלא נמנו ע"י משה ואהרן אלא מנו עצמם. **שלשה וחמשים אלף – דרגא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים מצטרפת, ומתואם לפי' פנים יפות במדבר א, (מה - מו)** וכבר כתבתי בשם אבי מורי הגאון ז"ל כי לאחר שמנה אחד עשר שבטים, ממילא הוי ידוע מספר שבט י"ב כפי הנשאר מן הכולל, אך לפי לשון הכתוב **[מג] פקדיהם למטה נפתלי משמע שגם הם נמנו, ע"י עצמם, אף שלא היה צורך ... פירוש שהיה חשבון הפרטים בנפתלי מכוון עם החשבון הכולל שהיה בשעת נדבות המשכן:** וכל זה הוא מפני שמספר כל שבט ושבט היה בשביל חלוקת א"י שהוא ראוי לכנס מיד, ולכן היה חשוב שכל הראוי לקבל נחלה יצטרף למנין.

במדבר א,ג: ואתה הפקד את-הלויים על-משכן העדת ועל כל-פליו ועל כל-אשר-לו' הקמה ישאו את-המשכן ואת-כל-פליו והם ישרתהו וסביב למשכן יחננו:

הפקד את-הלויים – מונח תלישא-קטנה, כעין שני תפקידי תרסא. (א) כעין בעל בחינה נעלה כפי' רש"י בהתמנותם לשררה בעבודת המשכן, (ב) כעין מחיצה כפי' התורה"מ הבדלתם מישראל לצבא המשכן בלבד, ופי' שפת"ח לחלוקת משמורתיהם בעבודת המשכן.

ההתמנות הזו היא בצווי מה' למשה, אף ששבט הלוי כבר נועד לעבודת ה' מלידתו (בר' ויצא ויקרא לו לוי (נדרש לו הוא ה'))

על-משכן העדת – קדמא ואולא – כלל מלמד המתברר בתבנית הבאה:

ועל כל-פליו ועל כל-אשר-לו' – מונח זרקא מונח סגול מוסף ללויים חובת כוונה לשם קודש כנאמר ב-משנה חגיגה פ"ב מ"ו ופ"ג מ"א בכל השייך לעבודתם במשכן ובמקדש, שמירת המקום, שמירת ונשיאת הכלים, כלי הכלים, וע"פ התורה"מ הכנת ושמירת החומרים לעבודת הקודש

ואתה – פזר, (א) ע"פ פי' בעה"ט אפשר להסביר כי פזר מעביר את רעיון ההתמנות לשררה ע"י ה' לכל מינוי שהוא ע"י ה'.

(ב) מעביר רעיון חובת כוונה לשם קודש להנהיג בחיי היום יום בדרגת כוונה לטהרה בדרגת תרומה, בדרגת קודש, בדרגת חטאת.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשערות: אתחן, סליק = סוף-ספוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מונח פשטא – מוציא ממשט; מרכא = מאריך; רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממשע, לא ממש; טפחא = טרפא – שני
משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שזה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שזה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; ססק' – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישית: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקירה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקירה, פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידיהם לפי ההשערות.

1.3 במדבר א,א

במדבר א,ג – נא:

[ג] ואתה הפקד את-הלויים על-משפח העדת ועל כל-כליו ועל כל-אשר-לו

המה ישאו את-המשפח ואת-כל-כליו והם ישרתהו וסביב למשפח יחנו:

[נא] ובנסע המשפח יורידו אתו הלויים ובחנת המשפח יקימו אתו הלויים ונתגר הקרב יומת:

[ג] המה ישאו את-המשפח - אזלא גרש מהפך פשטא, כעין יצא להקל ולא להחמיר, כי בנשאם את המשפח וכל כליו ימנעו את הכתוב ב-

[נא] ונתגר הקרב יומת: אפילו דוד המלך שנמשח בשמן המשחה כמו כ"ג, זר הוא ואסור בעבודת הלויים והכהנים. תורה תמימה (נא)

והזר הקרב יומת - אמר ליה ההוא עובד כוכבים להלל, מקרא זה על מי נאמר, אמר ליה, אפילו על דוד מלך ישראל^(א) [בבלי שבת ל"א

א]: אמנם הגמרא הזאת עוסקת בין היתר בגר שרצה להיות כ"ג, אבל היא גם מתאימה לכאן.

ודומה לו בפסוק במדבר א,נג

במדבר א,נג:

והלויים יחנו סביב למשפח העדת ולא-יהנה קצף על-עדת בני ישראל

ושמרו הלויים את-משמרת משפח העדות:

והלויים יחנו סביב למשפח העדת - גרשיים מהפך פשטא מונח זקף-קטן

והלויים יחנו סביב - גרשיים מהפך פשטא, כעין יצא להקל ולא להחמיר, וההסבר בהמשך ולא-יהנה קצף - רש"י - אם תעשו כמצותי

לא-יהנה קצף, ואם לאו שיכנסו זרים בעבודתם זו יהיה קצף, כמו שמצינו במעשה קרח "כי יצא הקצף"

יחנו סביב למשפח העדת ולא-יהנה קצף - פעמיים זקף בין שני קיסרים, כעין דבר החוזר וקורה, כגון בקורה ועדתו ש-250 איש

הביאו איש מחתתו ושמו בהם אש ונשרפו ה-250 איש, ואולי גם המעשה באנשי בית שמש שחזו בארון העדות בחזרתו משה פלשתים.

במדבר א,נד: ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את-משה בן עשוי: פ

(במ' א,מד) אלה הפקדים אשר פקד - מונח פזר תלישא-קטנה קדמא

(במ' א,מג) ואתה הפקד את-הלויים - פזר מונח תלישא-קטנה על-משפח העדת - קדמא ואולא ועל כל-כליו ועל כל-אשר-לו - מונח זרקא

מונח סגול

(במ' א,נד) ויעשו בני ישראל ככל - תלישא-גדולה

רמב"ן נג ... מכאן תקנו המשמרות ... הכהנים שומרים מבפנים והלויים מבחוץ כך שנינו בברייתא של ל"ב מדות מדבר שאינו מתפרש

במקומו ומתפרש במקום אחר ... אבל לא שמענו שצוהו הקב"ה שיעשה את בניו כ"ד משמרות והיכן שמענו (דבה"י) אלה פקודתם

לעבודתם לבא לבית ה' כמשפטם ביד אהרן ושנינו עוד במסכת תמיד ... למדנו שהן מצוה לדורות ואינם במשכן בלבד והפסוקים

דבברי הימים מפורשים בענין המשמרות וכל התקון.

• (במ' א,מג) ואתה הפקד את-הלויים פזר מונח תלישא-קטנה, עשוי ללמד על כ"ד משמרות כהונה ולויה

• (במ' א,נד) ויעשו בני ישראל ככל - תלישא-גדולה - שיעור כ"ד משמרות-מעמדות ישראל

• ומה שכתוב (במ' פ' כח,ג) תשמרו - זקף-גדול, ענין אחד של שלש מעמדות בשעת קרבן תמיד, ונתפרש שזה באופן של כ"ד משמרות

כנלמד ב-במדבר א ג - נ

ככל תלישא-גדולה - אפשר מלמד על שיעורים ומחיצות, שיעור כ"ד משמרות-מעמדות ישראל.

שיעור - מפקד, מחיצה - ארבע מחנות של שלושה שבטים ודגלים, מחיצה - הפקדת הלויים על המשכן וכל כליו

במדבר א,נד: ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את-משה בן עשוי: פ

ויעשו בני ישראל - טפחא מונח אתחן, תבנית בר' א,א בראשית ברא א-לקים, ללמד כי המשכן וכליו מייצגים מעשה בראשית, בצירוף

אותיות שנבראו בהן שמים וארץ.

ככל - תלישא-גדולה ... ה' - תביר, תבנית של אפשרות לקשר צירופי או חשבוני כל שהו.

ככל אשר - תלשא קדמא, תלשא בתפקיד בחינה נעלה, כדברים שיצאו מכתר דאצילות, כאשר נצרף גי' המלה ככל - גי' ע', עם האות

הראשונה של שם הוי"ה היא י' נקבל ע"י, רמז לעתיק יומין. ויעשו בני ישראל רצון הבחינה הנעלה ביותר.

אשר - קדמא, עשו כפי שצוה ה' למשה ולא כסדר שמשה אמר לבצלאל

צוה ה' את-משה - דרגא תביר טפחא, קבוצת פרטים מצטרפת, שמשה צוה ובצלאל כביכול שמע, וגם צירוף אותיות מעשה בראשית

כגמרא אמר רב יהודה אמר רב: יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ.

בבלי ברכות נה,א אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: בצלאל על שם חכמתו נקרא. בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה:

לך אמור לו לבצלאל עשה לי משכן ארון וכלים, הלך משה והפך, ואמר לו: עשה ארון וכלים ומשכן. אמר לו: משה רבינו, מנהגו של

עולם - אדם בונה בית ואחר כך מכניס לתוכו כלים, ואתה אומר: עשה לי ארון וכלים ומשכן! כלים שאני עושה - להיכן אכניסם?

שמא כך אמר לך הקדוש ברוך הוא: עשה משכן ארון וכלים. אמר לו: שמא בצל אל היית וידעת! אמר רב יהודה אמר רב: יודע היה

בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ. כתיב הכא (שמות ל"ה) וימלא אתו רוח אלהים ובתבונה וברעת, וכתיב התם

(משלי ג') ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה וכתיב (משלי ג') בדעתו תהומות נבקעו. אמר רבי יוחנן: אין הקדוש ברוך הוא נותן

חכמה אלא למי שיש בו חכמה, שנאמר (דניאל ב') יהב חכמתא לחכימין ומנדעא לידעי בינה. שמע רב תחליפא בר מערבא ואמרה

קמיה דרבי אבהו, אמר ליה: אתון מהתם מתניתו לה, אנן מהכא מתנינן לה - דכתיב (שמות ל"א) ובלב כל חכם לב נתתי חכמה.

בן עשוי - מרכא סליק - רבוי והגבלה, לא הוסיפו ולא גרעו.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: אתנה, סלוק – סוף-סוף (נקראים קוסים ותפקידים) – להגביל; מונה – רבוי; מקור פשטא – מוציא ממשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממש, לא ממש; טפא = טרףא – שני
משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – קב"ש שששוי לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סס"י – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישית: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"א – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
דרוש בפסוק שער, מתיצא, עקרה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מתיצא, עקרה, פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

1. במדבר ב'ג: והחנים קדמה מזלחה הגל מחנה יהודה לצבאתם ונשיא לבני יהודה נחשון בן-עמינדב:
2. במדבר ב'י: הגל מחנה ראובן תימנה לצבאתם ונשיא לבני ראובן אליצור בן-שדיאור:
3. במדבר ב'יח: הגל מחנה אפרים לצבאתם ימה ונשיא לבני אפרים אלישמע בן-עמיהוד:
4. במדבר ב'כה: הגל מחנה דן צפנה לצבאתם ונשיא לבני דן אחיעזר בן-עמישדי:
5. במדבר בהעלתך י'ד: ונסע הגל מחנה בני-יהודה בראשנה לצבאתם ועל צבאו נחשון בן-עמינדב:
6. במדבר בהעלתך י'ח: ונסע הגל מחנה ראובן לצבאתם ועל צבאו אליצור בן-שדיאור:
7. במדבר בהעלתך י'כב: ונסע הגל מחנה בני-אפרים לצבאתם ועל צבאו אלישמע בן-עמיהוד:
8. במדבר בהעלתך י'כה: ונסע הגל מחנה בני-דן מאסף לכל-המחנות לצבאתם ועל צבאו אחיעזר בן-עמישדי:

1. במדבר ב'ג: הגל מחנה יהודה לצבאתם – תביר מרכא טפא אתנה, מרכא טפא, יתור לרבות על על מחנה יהודה את הענין, תביר ירמז להתקפלות הענין על גבי בני יהודה, אתנה מגביל את הענין רק לבני יהודה ולא לשאר השבטים (יששכר וזבולון) בדגל מחנה יהודה. אבל 5. במדבר בהעלתך י'ד: הגל מחנה בני-יהודה בראשנה – מונח דרגא תביר טפא, אפשרות לשתי סדרות הגל מחנה ראובן תימנה – מונח דרגא תביר טפא, הגל מחנה אפרים לצבאתם – מונח מרכא תביר טפא, הגל מחנה דן צפנה לצבאתם – מונח מרכא תביר טפא, אפשרות לשתי סדרות, ב-ירושלמי עירובין פ"ה ה"א נאמר שנסעו תמיד או בצורת תיבה או בצורת קורה. אפשר כי מרמז לנסיעת ארבעה מחנות ישראל למטה, וארבעה מחנות עליונים למעלה כנאמר בזוהר במדבר בהעלתך י'ב, זוהר כ"ג (במדבר) פרשת בהעלותך דף קנה עמוד א תא חזי שתל צנוצרת בגין דאינון מסטרי תרי דקאמרי ממזרח ומדרום אינהו זמינין לתברא דינין ולאכפייא לון ועל דא אינון מ-פספס ובגין כך (במ' בהעלתך י') וביהוים שמחנתכם ובמועדיכם וגו' ותקעתם בנצצרת סתם בין לעילא בין לתתא מתוק מדבש ב' חצוצרות רחמים שבמזרח ומבחינת החסד שבדרום, מזומנים לשבור הדינים ולהכניעם, על כן החצוצרות מכסף שהוא בחסד, ולכן כתוב וביהוים שמחנתכם ובמועדיכם וגו' ותקעתם בנצצרת סתם – סתם (כלומר לא מפורש) כדי להורות בין לעילא שהיו תוקעים בין למעלה בנסיעות מחנות המלאכים בין לתתא בין למטה בנסיעות מחנות ישראל. עשה לך שתל צנוצרת פספס – רביע ... זקף-קטן, כעין מידת כתוב סתום שלא בא לסתום אלא לפרש שהתקיעות והקריאה מכוונת לנסיעות מחנות המלאכים ולנסיעות מחנות ישראל. הסדרות מרומזות בתבניות הטעמים מונח דרגא או מונח מרכא ב-במדבר ב'ג, (סדרות של מחנות), בהעלתך י'ד, (סדרות של נסיעה)

סדרות בהליכת השבטים:

הליכה כתיבה

אפשר כי מדגל מחנה ראובן נלמד כי כאשר הלכו כתיבה, כל מחנה הלך שבט אחר שבט או אפשר כי מדגל מחנה אפרים נלמד כי כאשר הלכו כתיבה, כל מחנה הלך במשולש אפשר כי מדגל מחנה דן המאסף לכל המחנות שאם הלכו כתיבה היה על דגל דן ללכת פרוש בין קצה אפרים ובין קצה ראובן תורה תמימה הערות במדבר פרק ב הערה ז)

במחנה דן כתיב זה, ונסע דגל מחנה דן מאסף לכל המחנות, והיינו שהיה נוסע באחרונה, וזה הוא כמ"ד כקורה, דאלו למ"ד כתיבה היה מחנה דן בצפון, כמש"כ. ומפרש בירושלמי, דלמאן דס"ל כקורה לא קשה אליביה הדרשה כאשר יחנו כן יסעו, משום דהוא מוקים פסוק זה לענין אחר מה חנייתן עפ"י הדבור וכו', כפי שיבא בדרשה הבאה, ולמ"ד כתיבה לא קשה אליביה הדרשה מאסף לכל המחנות, משום דשבטו של דן שהיה מרובה באוכלוסין היה מתפשט והולך אחורי כל המחנות כדי שיהיה מרובע ברבוע שלם, וכל מי שהיה מאבד דבר היה מחזירו לו, והיינו דכתיב מאסף לכל המחנות, אע"פ שהלכו לצבאותם, וע"ע בס' התורה"מ:

תורה תמימה הערות במדבר פרק י הערה יז) דמפני שהיה מרובה באוכלוסין היה מתפשט והולך אחורי כל המחנות כדי שיהיה מרובע ברבוע שלם, והיינו דכתיב מאסף לכל המחנות אע"פ שהלכו לצבאותם, ועיין מש"כ לעיל ריש פ' במדבר (ב' י"ז) בפסוק כאשר יחנו כן יסעו השייך לדרשה זו ירושלמי (עירובין פ"ה ה"א [כב,ג]:

הליכה כקורה

לוי וארון התייר בראש (קדושה) דגל יהודה דגל ראובן הלויים והמשכן (קדושה) דגל אפרים ודגל דן ללא קדושה סוגרת. אפשר כי ביהודה מיעוט קדושה, ראובן מוקף בקדושה, אפרים ודן רק מצד אחד, חלק מדן מחוץ לעניי הכבוד בגלל "פסל מיכה" לבדוק מנחות צג - צה מעבר הירדן היה בשורה – מס' סוטה?

רש"י ט, (יח) על פי ה' יסעו - שנינו ב'מלאכת המשכן' (יג): כיון שהיו ישראל נוסעים, היה עמוד הענין מתקפל ונמשך על גבי בני יהודה כמין קורה. תקעו והריעו ותקעו. ולא היה מהלך עד שמשא אומר: "קומה ה'" (במ' י, לה), ונסע דגל מחנה יהודה. זו בספרי (ספ"ב מד). ועל פי ה' יחנו - כיון שהיו ישראל חונים, עמוד הענין היה מתמר ועולה ונמשך על גבי בני יהודה כמין סוכה; ולא היה נפרש עד שמשא אומר: "שובה ה' רכבות אלפי ישראל" (במ' י, לו); הוי אומר: על פי ה' ו' ביד משה" (להלן, כג).

רש"י י, (יז) והורד המשכן - כיון שנסע דגל יהודה, נכנסו אהרן ובניו ופרקו את הפרכת וכסו בה את הארון, שנאמר: "ובא אהרן ובניו בנסוע המחנה" (במ' ד, ה); ובני גרשון ובני מררי פורקין המשכן וטוענין אותו בעגלות ונוסעין; והארון וכלי הקדש של משא בני קהת עומדים מכוסין ונתונין על המוטות עד שנסע דגל מחנה ראובן; ואחר כך "ונסעו הקהתים" (להלן, כא). (כא) נשאי המקדש - נושאי הדברים המקודשים. והקימו את המשכן - בני גרשון ובני מררי שהיו קודמים להם מסע שני דגלים, היו מקימין את המשכן כשהיה הענין שוכן; וסימן החנייה נראה בדגל מחנה יהודה והם חונים, ועדיין בני קהת באים מאחריהם עם שני דגלים האחרונים. והיו בני גרשון ובני מררי מקימין את המשכן. וכשבאים בני קהת מוצאים אותו על מכונו, ומכניסין בו הארון והשלחן והמנורה והמזבחות. וזהו משמעות המקרא: והקימו - מקימי המשכן - אותו עד - טרם באם - של בני קהת. (כה) מאסף לכל המחנות - תלמוד ירושלמי (עירובין פ"ה ה"א [כב,ג]): לפי שהיה שבטו של דן מרובה באוכלוסים היה נוסע באחרונה, וכל מי שהיה מאבד דבר היה מחזירו לו. איתא כמאן דאמר: כתיבה היו מהלכין, ומפיק לה מן "כאשר יחנו כן יסעו" (במ' ב, יז); ואית דאמרי: כקורה היו מהלכין, ומפיק לה מן מאסף לכל המחנות.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 תמצית ההשערות: אֲתָנָן, סֹלֶק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מוֹנֵחַ – רבוי; מוֹדֵף פִּשְׁטָא – מוציא מפשט; מֵרָא = מראי, רבוי; דֹּרְאָא – מצרף; תְּבִיר – מחלק, ממש, לא ממש; טַפְּסָא = טרפא – שנוי
 משמעות, רבוי מתפשט; מֵרָא טַפְּסָא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דֹּרְאָא תְּבִיר טַפְּסָא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מֵרָא תְּבִיר טַפְּסָא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תְּבִיר מֵרָא טַפְּסָא – קבוצה שההלכה
 חלה רק על חלק מפרטיה; מֵרָא – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סִסְקָא – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זִרְקָא סִגְלָא – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פִּשְׁטָא – פשוט, 1; זִקְה־קִטְן – זקף-גדול – 3;
 רִבְעִי – 4; ... זִקְה־קִטְן ... זִקְה־קִטְן בחצי פסוק – השלישית; (קִדְמָא – סדר קדימות; אִזְלָא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קִדְמָא וְאִזְלָא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תְּלִישָׁא-קִטְנָא = תרסא –
 דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקירה; תְּלִישָׁא-גְדוּלָה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקירה, פִּיר – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

במדבר אה, טו: [ה] וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם לְרֵאוּבֵן אֱלִיצֹר בֶּן-שְׁדִיאֹר:

[ו] לְשִׁמְעוֹן שְׁלֵמִיאֵל בֶּן-צוּרִישִׁי:

[ז] לְיְהוּדָה נַחֲשִׁין בֶּן-עֲמִינָדָב:

[ח] לְיִשְׁשָׁכָר נַחֲנָאל בֶּן-צוּעֵר:

[ט] לְזְבוּלֹן אֱלִיאָב בֶּן-חֶלֶן:

[י] לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֱלִישַׁמֶע בֶּן-עֲמִיהוּד לְמִנְשֶׁה נְמִלְיָאל בֶּן-פְּדָהצֹר:

[יא] לְבִנְיָמִן אֲבִיהוּן בֶּן-גְּדַעְנִי:

[יב] לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן-עֲמִישִׁדִי:

[יג] לְאֲשֵׁר פְּנִיעִיאֵל בֶּן-עֶכְרָן:

[יד] לְלֵוִי אֱלִיסָפָא בֶּן-דְּעוּאֵל:

[טו] לְנַפְתָּלִי אַחִירֵע בֶּן-עֵינָן:

בפסוקים **במדבר אה, טו** בשמות הנשיאים תבנית טעמי הפסוקים, שלוש קבוצות: זקף-גדול , זקף-גדול, זקף-גדול, קדמא זקף-קטן במלה אחת. זקף-גדול בתפקיד שתיים שהם אחד, קדמא זקף-קטן במלה אחת כעין מידה מוקדם והוא מאוחר בענין (שיש מסבירים שזה סוג של זקף-גדול). ושתי התבניות מבטאות ענין אחד זקף-גדול מבטא חיבור שני נקודות היינו חיבור בין כגון **רֵאוּבֵן** אב השבט ובין נשיא שבט הנוכחי **אֱלִיצֹר בֶּן-שְׁדִיאֹר**, קדמא זקף-קטן במלה אחת כעין מידה מוקדם והוא מאוחר בענין, כאן נשמת אב השבט (המוקדם כגון **יִשְׁשָׁכָר**) מעוברת בנשמת נשיא השבט הנוכחי (המאוחר כגון **נַחֲנָאל בֶּן-צוּעֵר**) בקשר הדוק העושה אותם לאחד.

לעומתם ב-**במדבר שלח יג, ד – טו** בפרשת המרגלים רובם כתובים בזקף-קטן, לומר שהמרגלים כבר בהליכתם היו בעצה רעה ולכן נחלש העיבור בין אב השבט ובין הנשיא וכאשר בחזרתם גילו מחשבתם הרעה פרחו נשמות השבטים הקדושים ונשאר יחידים. (מעובד עם הרב יהושע ישראלי ע"פ פי' **ארץ חמדה** למלבי"ם בפר' שלח-לך)

במדבר שלח-לך יג, טו: [ב] שְׁלַח-לֶךְ אֲנָשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר-אָנִי נֹחֵן לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמַטֵּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלָחוּ כָל נְשִׂיא בְהֵם: [ג] וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה מִמִּדְבַּר פָּאָרָן עַל-פִּי ה' פְּלִמָּה אֲנָשִׁים רֵאשִׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל הָמָּה: [ד] וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם לְמַטֵּה רֵאוּבֵן שְׁמוּעַ בֶּן-זִכּוֹר: [ה] לְמַטֵּה שְׁמֵעוֹן שְׁפָט בֶּן-חֹזֶי: [ו] לְמַטֵּה יְהוּדָה כָּלָב בֶּן-יִפְנֵה: [ז] לְמַטֵּה יִשְׁשָׁכָר יִגָּאל בֶּן-יֹוסֵף: [ח] לְמַטֵּה אֶפְרַיִם הוֹשֶׁע בֶּן-נוּן: [ט] לְמַטֵּה בִנְיָמִן פִּלְטִי בֶּן-רְפּוּא: [י] לְמַטֵּה זְבוּלֹן נְדִיאֵל בֶּן-סוּדִי: [יא] לְמַטֵּה יוֹסֵף מְנַשֶּׁה נְדִי בֶּן-סוּסִי: [יב] לְמַטֵּה דָן עֲמִיאֵל בֶּן-נְמִלִי: [יג] לְמַטֵּה אֲשֶׁר סִתּוֹר בֶּן-מִיכָאֵל: [יד] לְמַטֵּה נַפְתָּלִי נַחֲבִי בֶּן-נְפִסִי: [טו] לְמַטֵּה זָד נְאוּאֵל בֶּן-מְכִי:

מלבי"ם – ארץ חמדה איש אחד איש אחד לְמַטֵּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלָחוּ. מבואר בדברי האר"י ז"ל כי נשמת השבטים נתלכשו במרגלים כ"א בנשיא שלו, ונשמת לוי נתלכש ביהושע כי לוי לא שלח מרגל בפועל. ועז"א **אִישׁ אֶחָד לְמַטֵּה אֲבֹתָיו** דוקא כי האבות הם השבטים נתלכשו בהם. ואומר **רֵאשִׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל הָמָּה**: הראשים הנצבים לראש פנה **שבטי יה ישראל עדות**.

תהלים קכב, ד: שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבָטִים שְׁבָטֵי-יְהוָה עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל לְהַדוֹת לְשֵׁם ה':

פשט הפסוק מדבר בעליה לרגל למקדש, אפשר כי טעמי המקרא **שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבָטִים** – קדמא גלגל פזר, מרמזים כך: פזר מרמז לדרשה לענין אחר מפשט העליה לרגל, גלגל (במובן של כעין גלגול נשמות) מרמז לתיקון של המעשה שארע בזמן קודם המרומז בטעם קדמא, וזהו עליית המרגלים לתור את ארץ כנען, שהיו נשמות אבות השבטים מעוברות במרגלים והם כשלו בשליחותם.

מלבי"ם – ארץ חמדה וראה דבר פלא כי בכלום כתיב [ד] ... **לְמַטֵּה רֵאוּבֵן [ה] לְמַטֵּה שְׁמֵעוֹן [ו] בִּזְקָף קִטְן** וכן כולם חוץ [ח] **לְמַטֵּה אֶפְרַיִם** כתיב **בַּטְּפָא**. והוא מבואר במ"ש האר"י ז"ל כי ביהושע נתלכש נשמת לוי שאינו משבטו וע"ז הטעם מפסיק לומר שלא אפרים בעצמו הלך כמו בשאר השבטים רק שהיה הנשיא ממטה אפרים וההולך היה נשמת לוי רק במנשה הלך יוסף מצד שבטו וע"ז כתיב למטה למנשה (טט) - [יא] **לְמַטֵּה יוֹסֵף לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה**.

מאור ושמש - ... בשם האר"י ז"ל מה שאמר יוסף לאחיו בראשית מקץ מרגלים אתם כוונתו היה על אותם המרגלים שירגלו ארץ-ישראל דהיינו שהיה למרגלים עיבור נשמות השבטים ... נשמות צדיקים כדי לסייעם ... לשמוע בן-זכור נשמת ראוּבֵן, לגדי בן-סוסי נשמת יוסף הצדיק, אבל ליהושע בן-נון לא הוצרך להמשיך נשמת השבט כי יהושע היה צדיק גדול ולא היה צריך לעיבור נשמה אעפ"כ הוסיף לו את אחד על שמו שלא ילכד במצודתם. אך, כאשר הטעו המרגלים אזי תיכף פרחו מהם נשמות השבטים הקדושים ונשאר יחידים והמרגלים הטעו עצמם אל הס"ט להוציא דבה. אך כלב היה דעתו ומחשבתו זכה להשי"ת ולא פרחו ממנו נשמת יהודה, לכך נאמר (במדבר שלח-לך יג, כב**) **וַיַּעֲלֵנוּ בְּנֵיבָא עַד-חֶבְרוֹן**, שזה הפסוק נאמר על כלב לבדו כי נאמר **וַיָּבֵא** לשון יחיד ... **וַיַּעֲלֵנוּ** לשון רבים כי זאת נאמר על כלב ועל נשמת שבטו (יהודה) שהיה בתוכו בסוד העיבור כנ"ל.**

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 תפיסת ההשקפה: אתחן, סלוק – סוף-סוף (נקראים קוסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מקור פשוט – מוציא מפשט; מראש = מאריך; רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממש, לא ממש; טפחא – טרףא – שני משמעות, רבוי ממש; מראש טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מראש טפחא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; סס' – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשוטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי ספוק – הקיש; השלישי: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מדות ד'ר' ישמעאל; תלשא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקרה; תלשא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקרה; פור – דרוש מהפסוק רצון לנושא אחר בהלכה.

במדבר שלח יגיא:

[יא] לַמַּטֵּה יוֹסֵף לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה יָדִי בֶן-סוּסִי:

רמב"ן ... או שחלק כבוד לשניהם (אפרים ומנשה), והיה די לאפרים בכבוד נשיאו (יהושע בן נון).

ספרי במדבר פרשת פינחס פיסקא קלג

אבינו מת במדבר, ר' עקיבא אומר נאמר כאן מדבר ונאמר להלן מדבר מה מדבר האמור כאן צלפחד אף מדבר האמור להלן צלפחד. והוא לא היה בתוך העדה זו עדת מלינים. הנועדים על ה' זו עדת מרגלים. בעדת קרח זו עדה של קרח. כי בחטאו מת שלא החטיא אחרים עמו. ובנים לא היו לו שאלו היה לו בן לא היינו תובעות. ... תנה לנו אחוזה בתוך אחי אבינו, ר' נתן אומר יפה כח נשים מכח אנשים אנשים אומרים נתנה ראש ונשובה מצרימה (במדבר יד ד) ונשים אומרות תנה לנו אחוזה בתוך אחי אבינו.

פני דוד במדבר פרשת שלח

(יא) למטה יוסף למטה מנשה. אפשר שהזכיר יוסף שהיה מחבב את הארץ כמ"ש והעליתם את עצמותי וכן ארונו צף שיקחהו משה רבינו ע"ה וכן בנות צלפחד וכמו שפירש"י בפ' פנחס וזהו להגדיל המדורה על נשיא זה שלא נסתכל ביוסף שחיבב הארץ והבנות הלכו בדרך אביהם יוסף ואדם לא זכר ונתחבר בעצה רעה למרגלים. ורבינו האר"י מפרשה על דרך אמת דיוסף עצמו נתחבר במנשה בנשיא זה ולא בהושע נשיא אפרים וכו' ע"ש ויאורו עיניך:

משך חכמה במדבר פרק יג

(יא) למטה יוסף למטה מנשה וכו'. פירוש, שהיה גלוי ברוח הקודש למשה, שמה מנשה חציו יהא בעבר הירדן וחציו בארץ, ולכן שלח איש מחציו השבט שחלקם בארץ ומחבבים ארץ ישראל, וזה מידת יוסף שחיבב ארץ ישראל, וכמו שאמרו במדרש שלא כפר בארצו ואמר "גונבתי מארץ העברים", "והעליתם את עצמותי מזה" וכו' (בראשית כ, כה). וכל זה לא הועיל !.

אגרא דכלה במדבר פרשת שלח

[יא] לַמַּטֵּה יוֹסֵף לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה. הנה ייחס מנשה ליוסף, ולא עשה כן לאפרים, והנה בליקוטי תורה למרן האר"י ז"ל כתב כי הי"ב שבטי ישורון בעצמם ובכבודם נתעברו ב"ב האנשים הללו כל אחד באיש משבטו, אך יוסף לא היה יכול להתעבר בשני אנשים, ונתעבר רק בהמרגל מנשה, וביהושע שהוא מאפרים נתגלגל לוי, על כן אמר רק במנשה למטה יוסף. ודברי מרן ז"ל ברוח הקודש אין צריכין חיזוק, אעפ"כ רשות לכל אחד לדרוש תורה, דהנה כתבו המקובלים וגם מרן בליקוטי תורה הטעם שראובן וגד וחציו מנשה לא לקחו בארץ ישראל, מפני שהיה בהם איזה נדנדוד פגם בתחילת יצירתם, דהיינו ראובן היה יעקב סוכר שהיא רחל (הגם שאנחנו בעניינו כתבנו בפרשת יוצא על זה שיעקב תיקן כל זאת במחשבתו, עכ"ז לגבי קדושת יעקב מיקרי חשש נדנדוד גמם), וכן גד ניתן זלפה ליעקב בלי ידיעתו ועצתו, מה שאין כן בלפניה התייעצה רחל עמו.

והנה יוסף לקח את אסנת בת דינה, והנה אסנת היתה חציה מקדושת דינה וחציה משכם הארוו [פרקי דר"א פל"ח], ויוסף כולו קודש. והנה שני בנים היה להם, והיה חלק רביעי בחשש פגם, על כן חצי שבט מנשה נשאר מחוץ לארץ ישראל, והנה חצי השבט הזה יתייחס ביותר לאסנת, וחציו שנטל חלק בארץ ישראל יתייחס ליוסף. והנה שליחות המרגלים היה לארץ ישראל דוקא מעבר לירדן, ונבחר לשליחות מאותו החלק שיתייחס ליוסף, וז"ש [יא] לַמַּטֵּה יוֹסֵף לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה, ובאפרים לא הוצרך לפרט כן כי כולו יתייחס ליוסף. ובוזה יונה לנו שבפרשת במדבר [א] אמר לבני יוסף לבני אפרים ולא אמר כן במנשה, כי שם נתייחסו, ואמר באפרים שכולו יתייחס ליוסף.

לַמַּטֵּה יוֹסֵף – מראש טפחא, יתור לרבות את חיבת הארץ של יוסף, ולרבות חיבת הארץ של בני מנשה ושל בנות מנשה כדי שנציג מנשה במשלחת התור של הארץ ימלא שליחותו בחיוב הארץ, ולא יסטה אחר דעה אחרת. לַמַּטֵּה – מונח, מרבה שני חלקים במטה מנשה, מְנַשֶּׁה – אתנה, בתפקיד מגביל שהנציג היה מהצד של יוסף ולא של אסנת וחלק השבט שנחל בא"מ ממערב לירדן.

וכן רואים משם הנציג יָדִי בֶן-סוּסִי – גי' (17 136 52) טו"ב (17) = א-ה-ו-ה, שם ב"ן (52) (צירוף הוי"ה בעולם המעשה, שבו), קו"ל (136) = צו"ם = ממו"ן הם סול"ם לתפלה ותשובה וצדקה להעביר את רוע הגזרה אוצר גי' ריר"פ ז"ל עני"ו=עו"נו: (קישוטי כלה ל"ו), מצ"ה=עה"כ (קישוטי כלה מ"ה), ידידי"ה (43) וחסידי"ה (93) = 93 + 43 = קל"ו, חזקיה"ו: מלך יהודה

יָדִי בֶן-סוּסִי – (אתנה) טפחא סלוק תבנית טעמים הדומה לתבנית "שמע ישראל" – (סלוק) טפחא אתנה

בֶן-סוּסִי – סלוק, מגביל, יָדִי – טפחא, בתפקיד פסקא טעמא, מצד אחד מהווה חלק אחד עם הכתוב אחריו, כפי שמרומז בגימטריאות של המלים, מצד אחר הוא משנה משמעות לרעה וע"י טפחא בתפקיד התפשטות התכונה לכתוב לפניו ברישא של הפסוק. ואפשר כי מלמד על השפעת חלק שכם הארוו, המרומז במלת סוס מנאף, (ראה ירמיהו ה, ח, יחזקאל כג, ד) השפיע באופן כלשהו על נציג מנשה, ונסחף לדבת הארץ של עדת המרגלים הנועדים על ה' כדי.

לר' נחמיה דאמר שכל או חלק מבני יעקב נשאו בנות כנען או בנות עמים אחרים, יובן מדוגמת הנציג של מנשה על ההשפעה השלילית של מוצא נשות בני יעקב על המרגלים.

בראשית רבה (תיאודור-אלבק) פרשת וישב פרשה פד (לו, לה) ויקומו כל בניו וכל בנותיו וגו' ר' יהודה א' לאחיותיהם נשאו השבטים הה"ד ויקומו כל בניו וכל בנותיו וגו', ר' נחמיה א' כנעניות הין, על הדה דר' נחמיה כל בנותיו כמה בנות היו לו חדא הוות ליה ולווי קברה, אלא אין אדם נמנע לקרוא לחתנו בנו ולכלתו בתו.

שכל טוב (בובר) בר' וישב לז, לה ויקומו כל בניו וכל בנותיו אלו כלותיו, וא"ר נחמיה כנעניות היו מעיר שכם לקחו,

רמב"ן בראשית פרק לח רבי נחמיה אומר כנעניות היו. ויתכן שלא הקפיד רבי נחמיה בייחוסן, שלא נתכוון אלא לומר שנשאו מנשי ארץ כנען, אבל היו מן הגרים והתושבים הבאים מכל הארצות או עמוניות ומואביות ומיתר העמים, ... ובפרשת ויחי יעקב (להלן נ ג) כתב רש"י ז"ל וישאו אותו בניו, ולא בני בניו, שכך צום אל יטענו במטתי אחד מבניכם לפי שהם מבנות כנען (במדבר"ר ב ח). ויהיה זה לפי ששאלו בן שמעון ושלח בן יהודה היו מבנות כנען, ולכן יוציא את כלם, אבל בנסחאות שלנו בבראשית רבה מצינו בכלן, אחד מבני בניכם שיש בהם מבנות כנען:

תורה תמימה בראשית וישב לח, הערה ג) אזהרת אברהם על יצחק כתיב בצווי אברהם לאליעזר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני (פ' חיי), ואזהרת יצחק ליעקב מפורש ס"פ תולדות. והנה אף על פי דכתיב (פ' וישג) ושאלו בן הכנענית, הרי שנשאו כנעניות, צ"ל דבאמת ה' אותו המקרה כיוצא מן הכלל, וראוי לזה מהא גופה שציין הכתוב שהוא בן כנענית, כדבר התלמוד ויוצא מן הכלל, ואם ה' הדבר חזון נפרץ ביניהם לא עמד הכתוב על זה. ואמנם עדיין צ"ע ממש"כ רש"י לעיל בפסוק ויקומו כל בניו וכל בנותיו לנחמו, ר' נחמיה אמר, כנעניות הין, וקאי על כלותיו, וצ"ל דמדרשות חלוקות הן. אך צ"ע בעיקר דרשת הגמרא בת גמרא תגרא ממה דכתיב בדה"א ב', בני יהודה ער ואונן ושלח נולדו לו מבת שוע הכנענית, משמע כנענית ממש, אמנם בתרגום רב יוסף שם תרגם - הכנענית פרקמטיא, מלשון סוחרית, וזה מכוון לדרשת הגמרא שלפנינו:

ירמיהו ה, ח: סוסים מיונים משכים היו איש אל-אשת רעהו יצאלו:

רש"י (ח) סוסים מיונים משכים היו - כסוסים הללו המזויינין בקושי אבר תשמיש, בכל בקר היו משכים; רד"ק ... ינאפו בלילה עם נשי רעיהם ... יחזקאל כג, כ: ונתענבה על פלנשיהם אשר בשר-חמורים בשלם וזרמת סוסים זרמקם:

רש"י (כ) ותענבה על פלנשיהם - על פלגשותם, להיות להם לפלגש. אשר בשר חמורים בשרם - אבר תשמיש. וזרמת סוסים - לשון ריבוי תשמיש; שמרבים בתשמיש משאר כל זכרים שבבהמה. וזרמת - קילוח הזרע, כמו "זרם מים" (חב"ג, ג).

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: אתנח, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך; רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק; ממש, לא ממש; טפאא = טרפא – שני משמעות, רבוי ממש; מרכא טפאא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; תביר מרכא טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן חבצי פסוק – הקש; השלישית: (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרשי"ף – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין חלק מ"ג מדות ד' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מתיצה, עקרה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מתיצה, עקרה, פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

1.4 במדבר א,א (התשע"ד)

במדבר ג,א: וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אֶהְרֹן וּמִשֶׁה בְּיוֹם דִּבְרַת ה' אֶת-מִשֶׁה בְּהַר סִינַי:

רש"י (א) וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אֶהְרֹן וּמִשֶׁה - ואינו מזכיר אלא **(במ' ג,א) בְּנֵי-אֶהְרֹן**, ונקראו **תולדות משה**! לפי שלמדן תורה; מלמד, שכל המלמד את בן חברו תורה, מעלה עליו הכתוב כאלו ילדו (ראה סנה' ט,ב). **בְּיוֹם דִּבְרַת ה' אֶת-מִשֶׁה** - נעשו אלו תולדות שלו, שלמדן מה שלמד מפי הגבורה.

וְאֵלֶּה – תביר, בתפקיד של לא ממש (א) מפני שלא מלמד על בניהם ובני בניהם של שניהם אלא מזכיר את שמות בני אהרן וע"פ

הרשב"ם תולדות משה נמנים עם הלויים דכתיב **(במ' ג,א) ס וְלִקְהַת מִשְׁפַּחַת הָעֵמֶרְמְלִי** ולעמדם היו רק שני בני אהרן הנמנה בפסוק (ג,א) ומשה ובניו ב-(ג,א)

(ב) **(במ' ג,א) בְּנֵי-אֶהְרֹן** – מקף בתפקיד רב-מצב (א) בניו למולידם (ב) בניו למלמדם תורה מפי הגבורה והוא משה.

במדבר ג,ב: וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי-אֶהְרֹן הַכֹּהֵן וְנָדָב וַאֲבִיהֵוא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר:

בעל הטורים - אֶהְרֹן הַכֹּהֵן וְנָדָב - יש פסיק בין הבכור לנדב לומר שאינו חוזר על נדב כי נדב מת בלא בניו ואין נפקותא בככורה שלו אלא חוזר על אהרן שהוא הבכור למשה.

טט – טעם פסק בתפקיד של כעין מידה כתוב סדור שנחלק (מל"ב מדות של רבי אלעזר בן רבי יוסי הגלילי), קריאה בלי פסק מלמדת כי **הַכֹּהֵן נָדָב**, קריאה עם פסק **הַכֹּהֵן וְנָדָב** מבדילה משמעותית בין ימינו לשמאלו. וכדי שפירושו של בעה"ט יהיה מלא יש לומר כי טעם טפחא במלת **אֶהְרֹן** בתפקיד פותחת טפח להתאפיין מהכתוב אחריה ואז ע"פ בעה"ט **אֶהְרֹן** מקבל תואר **הַכֹּהֵן** היינו הגדול ממשה בשנים ומנתקו מנדב כי אין נפקותא בככורה שלו.

הסבר נוסף: **הַכֹּהֵן וְנָדָב** – מונח פסק אתנח, **תורה שלמה (כ) זוהר ח"ג (ויקרא) פרשת אחרי מות דף נו עמוד ב**

ואלה שמות בני אהרן הכהנים וגו' וכתיב **הבכור נדב** ואביהוא אלעזר ואיתמר, ואלעזר ואיתמר מבעי ליה מהו אלעזר ואיתמר, אלא שקול הוה **אביהוא** כתי אחי ונדב ככלהו, ואית דמתני (לה אפכא) הבכור נדב דא בלחודוי ואביהוא בלחודוי וכל חד אתחשיב בעיניה כתרוייהו כאלעזר ואיתמר אבל נדב ואביהוא בלחודייהו שקולין הוי לקבל שבעין סנהדרין דהוו משמשין קמי משה, ובגין כך מיתתהון מכפרא על ישראל, ועל דא כתיב (ויקרא י) ואחיסם כל בית ישראל יכבו את השריפה, וא"ר שמעון **הבכור נדב** כלומר הוה דכל שבחא ויקרא דיליה (מה שמיה) נדב ואביהוא עאכ"ו, דהני תרי לא אשתכחו כוותייהו בישראל:

הַכֹּהֵן – מונח לפני אתנח מלמד על רבוי, **הַכֹּהֵן וְנָדָב** – מונח פסק אתנח, תבנית טעמים המלמדת על רבוי שמתכנס לדבר אחד, כמו ב-

(דב' וא' ג,ד) שָׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד; **(שם בשלטי"ה) וְהָיָה בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי וְהָיִינוּ אֶת-אֲשֶׁר-יְבִיאוּ וְהָיָה מִשְׁנֵה עַל-אֲשֶׁר-לָקְטוּ יוֹם וְיוֹם**:

לכן בפסוק כאן **הַכֹּהֵן וְנָדָב** משמעו נדב שקול כנגד כל בני אהרן ואמר רבי שמעון **הַכֹּהֵן וְנָדָב** כלומר הוה דכל שבחא ויקרא דיליה. ועוד בטוי לסדור שנחלק **וְנָדָב וַאֲבִיהֵוא** – פסק מנתק מתחילת הפסוק ומצמיד לכתוב אחריו ללמד ש-בלחודייהו (כל אחד או שניהם) שקולין הוי לקבל (מול) שבעין סנהדרין

וְאֲבִיהֵוא זקף-גדול, שלוש נקודות שתיים באופן אחד ואחת באופן אחר. כאן אביהוא (אחד) שקול כשני אחי אלעזר ואיתמר.

במדבר ג,ג: וְאֵת-אֶהְרֹן וְאֵת-בְּנָיו תִּפְקְדוּ וְשִׁמְרוּ אֶת-כְּהֻנַּתם וְהָיָה הַקָּרֵב יוֹמָת: פ

רש"י (י) וְאֵת-אֶהְרֹן וְאֵת-בְּנָיו תִּפְקְדוּ – לשון פקידות; ואינו לשון מנין. **וְשִׁמְרוּ אֶת-כְּהֻנַּתם** – קבלת דמים וזריקה והקטר ועבודות המסורות לכהנים.

ראב"ע (י) וְאֵת-אֶהְרֹן וְאֵת-בְּנָיו תִּפְקְדוּ - ובכלל **בְּנָיו** - בני בניו. תפקדם לתת פקדה לכל אחד ואחד; והם ישמרו **אֶת-כְּהֻנַּתם**, שלא יבאו לידי פסלות. **וְהָיָה הַקָּרֵב יוֹמָת** - לכהן, להיות עם כהונתם ישראל או לוי, **יוֹמָת**.

ע"פ **ליקוטי שיחות - אדמו"ר ממ"ש ח"ח** בתחילתו. פסוק **(במדבר ג,ג)** מזהיר את הכהנים לשמור את כהונתם, בין הפסוקים העוסקים בעבודת הלויים. אזוהרה לכהנים שלא יתנו לזרים לעשות עבודות המסורות לכהנים. בא להדגיש שאף שבפסח מצרים היו שלוש מעבודות הכהנים (קבלת דם, זריקה, הקטרה) ע"י ישראל, זה השתנה בעקבות מעשה העגל והן רק בכהנים. ורש"י הדגיש שגם הלויים שלא עבדו העגל אסורים בעבודות אלו.

וְאֵת-אֶהְרֹן וְאֵת-בְּנָיו תִּפְקְדוּ – מהפך פשטא זקף-קטן, שתי דרשות, שלפחות אחת מהן יוצאת מפשט הכתוב.

דרשה (א) מדוע התורה כתבה אזוהרה לכהנים במקום לכתוב אזוהרה ללויים ולישראלים שלא יעשו עבודות הכהנים? אפשר שבא ללמד

בבת אחת שתי אזוהרות, אחת לכהנים שלא ירשו לזרים לעשות עבודתם, ואחת לזרים ובהם הלויים שלא יעשו עבודת כהנים.

דרשה (ב) יוצאת מפשט הכתוב כמאמר האדמו"ר הזקן ב-**תניא ליקוטי אמרים פרק נ ...** והנה מכאן יצא שורש הלויים למטה נולעתיד שהעולם יתעלה יהיו הם (טט – הלויים) **הכהנים** וכמ"ש האר"י ז"ל ע"פ **(דב' תבוא כז,ט) והַכֹּהֲנִים הָלְוִיִּם** שהלויים של עכשיו יהיו כהנים לעתיד (טט – לכן הזוהר הכהנים שלא ירשו ללויים לעשות, והזוהר הלויים שלא יקדימו ויעשו מעבודות אלו לפני שיצטוו בעתיד) **וְעַבְדוּת הַלְוִיִּם** (טט – בינתיים) היתה להרים קול רינה ותודה בשירה וזמרה בניגון ונעימה וגו'

וְאֵת-אֶהְרֹן – מקף, כרב-מצב, (א) אהרן וכהן גדול מהכהנים (ב) כהן גדול עתיד מהלויים **וְאֵת-בְּנָיו** – מקף, כרב-מצב וכרב-שלב (א) בני אהרן וצאצאיהם (כפ"ראב"ע) (ב) הלויים בדור עתיד שבו יצטוו להיות כהנים.

וְשִׁמְרוּ אֶת-כְּהֻנַּתם – **תורה שלמה [נד]** שיעשו סלסול (חומרא, ר"ג בכורות ל"ב) לעצמן ולא יזלזלו בכהונה (מדרש הגדול)

וְשִׁמְרוּ - טפחא בתפקיד רבוי חומרה, טפחא כפותחת טפח להתאפיין מהכתוב אחריה **אֶת-כְּהֻנַּתם** היינו שיחמירו לשמור על עצמם להיות ראויים וזמינים לעבודת בית המקדש, טפחא ללא מרכא לפניו, בתפקיד התפשטות החומרה אל הכתוב לפניו שיחול על כהן גדול ועל כהנים פשוטים.

אֶת-כְּהֻנַּתם – מלת "את" מרבה על שמירת העבודות במקדש גם שלא יבאו לידי פסלות, כפ"ראב"ע, ע"י כל מיני אופני פסילה (חלל,

רוצח, נשא אשה המחללת אותו מן הכהונה כל זמן שחיה עמו, עסוק בדברים המטמאים גוף ונפש, שמירה על שלמות הגוף). **אֶת-כְּהֻנַּתם** – מקף, כרב-מצב (א) פסולים מכל מיני סבות (ב) כהנים שלא נפסלו מסבות שונות רק הם כשרים לכל עבודות הכהונה (ג) ובעלי מום כשרים רק לעבודות מסוימות כמסומן ברשום מקוצר בטעם סלוק של **אֶת-כְּהֻנַּתם** כי יש פסוקים שלומדים זאת במפורש.

וְהָיָה הַקָּרֵב – מרכא טפחא, יתור לרבות, אפשר שמרבה מספר מיני קריבה שזר מוזהר עליהם, אבל **יוֹמָת** – סלוק, מגביל את המיתה

(א) זר חייב מיתה רק על אחת מחמש עבודות תמות (מסיימות סדרה של עבודות) (עיי' **בבלי יומא כד, זבחים קט"ב**, רש"י סנה' פ"ב), ו-**רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ט,ה"ב**. ארבע עבודות תמות. ואפשר כי מהפסוק **(במ' קרח יז,כח) קַל הַקָּרֵב וְהַקָּרֵב אֶל-מִשְׁפַּחַת ה' יוֹמָת** הפסק מבחין בין סוגי הקריבות וזה הביא את חז"ל לדרוש חיוב על **(במ' קרח יז,כח) וְעַבְדְּתֶם עֲבֹדַת מִקְהָל =** עבודה תמה (מסיימת סדרת עבודות).

(ב) הזר שעבד במקדש עבודתו פסולה וחייב מיתה בידי שמים – **רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ט ה"א**. (**תורה שלמה [נו]**)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תפיסת ההשקפה: אהבה, סליח – סוף-סוף (נקראים קוסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוקד פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממש, לא ממש; טפאא = טרנא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שזה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה לא שזה לפרטיה; תביר מרכא טפאא – קבוצה שההלכה זהה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מב של המוטעם, בד"כ מב אחד נדרש; סס' 1 – סדור שנתחלק, השלם והחלק נדרשים; זרנא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רב'ע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי ספוק – הקיש; השלישייה (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא אולא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין חלק מ"ג מדות ד'ר' ישמעאל; תלשיא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מוציא; עקריה; תלשיא-גדולה = תלשיא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוציא; עקריה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

במדבר ג'יד: פ וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי לֵאמֹר:

במדבר רבה (וילנא) פרשת במדבר פרשה ג-ו בזכות מה יצאו ישראל ממצרים א"ר יהושע בן לוי מפני שצפה הקדוש ברוך הוא שהם עתידין לעשות לו משכן שנאמר (שמות כט) וידעו כי אני ה' אלהיהם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים ע"מ לשכני בתוכם הוי לא יצאו ישראל ממצרים אלא **בזכות המשכן** (טט - שכפר על ע"ז שעבדו במצרים ולא מלו עצמם) ושבתו של לוי בזכות מה יצאו שמה בזכות אהל מועד יצאו אף הם א"ר יהושע בן לוי לא אלא **בזכות עצמן יצאו** (שעבדו הקב"ה במצרים ומלו עצמם) לפיכך כיון שהוא בא למנות את ישראל בראש הספר הוא מזכיר אהל מועד וציאת מצרים שנאמר **(במ' א,א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֶהֱל מוֹעֵד** מזכיר מיד **לצאתם מארץ מצרים** להודיעך שלא יצאו ישראל ממצרים אלא בזכות אהל מועד אבל בני לוי שיצאו בזכות עצמן כיון שהוא בא למנותו אינו מזכיר בפרשתו לא אהל מועד ולא יציאת מצרים הדא הוא דכתיב **(במדבר ג'ט) וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי לֵאמֹר:**

וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה – מהפך פשטא זקף-קטן, זקף-קטן שתי דרשות (א) ללמד מהשוואה ל-**(במ' א,א)** על זכות הלויים מצד עצמן לעומת שאר עם ישראל שצריך סיוע לזכות. (ב) דרשה שניה היוצאת מפשטה "שאינן הולכין במזון אחר הרוב" ראה להלן .

במדבר ג'טו: פקד את בני לוי לבית אבתם למשפחתם כל זכר מבן-חדש ומעלה תפקדם:

במדבר ג'טז: וַיִּפְקֹד אֹתָם מֹשֶׁה עַל-פִּי ה' פְּאֻשֶׁר צִנְהָ:

כתב **הכלי יקר ב-(במדבר א,מט)** שמה שה' צוה למשה ב-**(במדבר א,מט)** אך את-משה לוי לא תפקד ואת-ראשם לא תשא בתוך בני ישראל: הוא שלא ימנע לבדו. אבל הצווי ב-**(במדבר ג'טו)** הוא למנין בצירוף השכינה ובת קול. כפ'רש"י **(ג'טו)** הלך משה ועמד על פתח האהל והשכינה מקדמת לפניו, ובת קול יוצאה מן האהל ואומרת: כך וכך תינוקות יש באהל זה. לכן נאמר: **עַל-פִּי ה'** (ראה תנח"ך במדבר טז).

לפי הסבר זה **(במדבר א,מט)** אך – מונח, מדגיש, מלמד שלתבנית הטעמים הבאה יש מספר דרשות

(א) (במדבר א,מט) את-משה לוי לא תפקד – מהפך פשטא מונח זקף-קטן, זקף-קטן ילמד על שתי דרשות, באחת מהן מוציא הכתוב מפורטו שלא יפקוד לבדו, אבל כאשר יצטוו על פקודתם **(במדבר ג'טו) פקד את-בני לוי** ... יפקדם בצירוף השכינה ובת קול כנאמר ב-**(במדבר ג'טו) עַל-פִּי ה'**

רש"י (במדבר ג'טו) מבן-חדש ומעלה – משיצא מכלל נפלים הוא נמנה ליקרא 'שומר משמרת הקדש'. אמר רבי יהודה ברבי שלום (ראה תנח"ך במדבר טז): למד הוא אותו השבט להיות נמנה מן הבטן, שנאמר: **(במ' פ' כו,ט) אֲשֶׁר יִלְגְּהוּ אֹתָהּ לְלוּי בְּמִצְרַיִם** – עם כניסתה בפתח מצרים ילדה אותה (את יוכבד בת לוי), ונמנית בשבעים נפש; שכשאתה מונה חשבונם לא תמצאם אלא שבעים חסר אחד, והיא (יוכבד בת לוי) השלימה את המנין (על אף שהייתה בת פחות מיום ובן פחות מחודש עדיין לא יצא מכלל נפלים).

ליקוטי שיחות – אדמו"ר מ"ש ח"ח עמ' 6 הע' 4 משולב בו הסבר ע"פ תבניות הטעמים. מאי שנא יוכבד שנמנתה מן הבטן עוד לפני שהייתה בת חדש, ממנין בני לוי שהיה מבן חדש מפני שאז "יצא מכלל נפלים"

(במ' פ' כו,ט) יִלְגְּהוּ אֹתָהּ לְלוּי – מרכא תביר טפאא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא ממתי אדם יוצא מכלל נפלים והשונים בהלכותיהם לגבי הנושא. בד"כ כלל רק בן חדש נחשב בודאות כיוצא מכלל נפלים (ומסתעפות מכך הלכות שונות), אבל יוכבד יצאה מכלל נפלים כבר בלידתה.

... ויש לומר על דרך הצחות: בדרך כלל "אזלינן בתר רובא", ולכן נמנית יוכבד כבר מן הבטן דאין חוששים למיעוט שהן נפלים, משאין כן מנין הלויים היה נוגע לפדיון בכורות.

(לכן הוא מהפך מן הכלל "אזלינן בתר רובא" דבר המרומו בתבניות הטעמים **(במדבר ג'יד) וַיְדַבֵּר ה'** – מהפך פשטא, **לֵאמֹר** – סלוק כהגבלה על השימוש בכלל "אזלינן בתר רובא" ופועלים לפי)

והכלל הוא "שאינן הולכין במזון אחר הרוב" (בבא קמא כז,א, רע"ב), ולכן נמנו רק **מבן-חדש**, על פי הדוגמא של יוכבד כל בני שבט לוי היו צריכים להחשב שיוצאים מגדר נפל כבר בלידתם. אבל התורה מצוה שלא יהיו שונים משאר ישראל ונמנו רק אלו שיצאו בודאות מחשב נפל, כי הם פדו בגופם בכורי ישראל, והבכורים שנתורו ללא לוי צוו לפדות עצמם בחמשה שקלים. אפשר שלכן **(במדבר ג'טו) מבן-חדש** של הלויים (המלים ותבנית הטעמים) נצרך לגופו של ענין. לפדיון בכור ישראל הלמוד הוא מ-**(במ' קרח יח,טו) וּפְדוּיָו מִבֶּן-חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה, מִבֶּן-חֹדֶשׁ** (המלים ותבנית הטעמים) נצרך לגופו של פדיון הבן.

(במדבר ג'טו) מבן-חדש – מקף כרב-מצב, (א) ע"פ הרא"ש – שהגיע ליום השלושים, וחל חיוב פדיון בכור מיום ל' (ב) יש אומרים בן כ"ט יום (טט – זה אורך חודש לבנה ממוצע) שזה באמצע יום ל' וכדי שלא יהיה ספק בפדיון פודים ביום ל"א. ונוהגים כמצב (ב). **פדיון הבן כהלכתו, רב גדליה אבערלאנדער**, זמן הפדיון ע' קלו: שיעברו עליו כ"ט יום י"ב שעות תשצ"ג חלקים בתוך ל' יום. הספרדים פודים בתחילת ל"א, האשכנזים מאחרים בל"א שבודאות עבר את משך חודש הלבנה הממוצע.

ועוד כתב **חשוני חמד בכורות מט,ב** ... והנה יעוין בש"ך (שם ס"ק יב) שכתב: שהמנהג לעשות פדיון הבן ביום, מיהו היכא דחל יום ל"א ביום תענית צבור, יש לראות אם הגיע הבן לכ"ט (יום) י"ב (שעות) תשצ"ג (חלקים) שזה זמן חדש לבנה) קודם יום התענית שהוא יום ל', יש לפדותו ביום ל' אחר כ"ט י"ב תשצ"ג [ואפשר לומר דמשום סעודה לחוד לא מקדמינן לפדות ביום ל'], ואם לאו אז יש לפדותו לביל ל"א של יום התענית, אבל אין לפדותו ביום התענית

ועוד כתב רא"ש **מסכת ברכות פרק ב** ... ראייה בכורות (דף מט א) גבי פדיון הבן כל ששהה ל' יום באדם אינו נפל דכתיב **(במ' קרח יח,טו) וּפְדוּיָו מִבֶּן-חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה** ואיבעיא לן יום שלשים כלפני שלשים או כלאחר שלשים ומסקינן (הגמרא) ד(באור ל') יום שלשים (הוא כבר נחשב כבן-חדש ואביו חייב בפדיונו גם אם ח"ו ימות ביום ל') כלאחר שלשים לחומרא ואמרינן עלה התם **ולענין אבל** אינו כן אלא יום שלשים כלפני שלשים דק"ל הלכה כדברי המיקל באבל.

במדבר ג'טז: וַיִּפְקֹד אֹתָם מֹשֶׁה עַל-פִּי ה' פְּאֻשֶׁר צִנְהָ:

וַיִּפְקֹד אֹתָם מֹשֶׁה – מרכא תביר טפאא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא המפקד והשונים בהלכותיהם לגבי הנושא, או אינם מצטרפים. **תורה שלמה [צנ] בשם מדרש גדול** מנאן וחלקן למשמרות, טט - וכל משמר פועל בזמנו היחודי לו, ואם פעלו במקביל היו להם מקומות שמירה יחודיים. ואח"כ התחלקו לשוערים ומשוררים ואין שיער עושה תפקיד משורר וגם הפוך.

במדבר ג'כה: ומשמרת בני-ג'רשון באהל מועד המשכן והאהל מכהו ומסוף פתח אהל מועד:

ראה **במדבר נשא ד,כה: [נְשֵׂאוּ אֶת-יְרֵיעַת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת-אֶהֱל מוֹעֵד הַמִּשְׁכָּן וְאֶת-מִסְפַּח הַתְּחֹשׁ אֲשֶׁר-עָלָיו מִלְמַעְלָה וְאֶת-מִסְפַּח פֶּתַח אֶהֱל מוֹעֵד: מִכְסֵהוּ** - זקף-גדול, שניים שהם אחד. ע"פ **תורה שלמה** – **ברייאת דמלאכת המשכן פ"ג** ... ר' יהודה אומר שני כלים היו התחתון היה של עורות

אילים מאדמים והעליון היה של עורות תחשים וגו'

ראב"ע (כה) ומכסה התחש אשר-עָלָיו, - אחז הכתוב דרך קצרה, שלא הזכיר מכסה עורות אילים (ראה **שמ' כו,יד**). ויש אומרים ששני המכסים היו דבקים.

מִכְסֵהוּ - זקף-גדול, מלמד על שניים שהם אחד כפ' ראב"ע ויש אומרים ששני המכסים (מכסה עורות אילים ומכסה התחש) היו דבקים, (היינו אחד)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמתית – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: אתנה, סלוק – סוף-ספוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מחדש פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך; רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, מעמע, לא למש; טפחא = טרפא – שני משמעות, רבוי ממשות; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שזה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שזה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שההלכה חלה על חלק מפרטיה; מקח – בר-מצב של המוטעם, ב"כ מצב אחד נדרש; ספוק – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי ספוק – הקש; השלישית: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מוציא, עקרה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוציא, עקרה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחד בהלכה.

במדבר ב: יהודה [ז] וצבאו ופקדיהם – טפחא אתנה ארבעה ושבעים אלף – דרגא תביר טפחא ויש מאות: – מרכא סלוק
יששכר [ו] וצבאו ופקדיו – טפחא אתנה ארבעה וחמשים אלף – דרגא תביר טפחא וארבע מאות: – מרכא סלוק
זבולון [ח] וצבאו ופקדיו – טפחא אתנה שבעה וחמשים אלף – דרגא תביר טפחא וארבע מאות: – מרכא סלוק
ראובן [יא] וצבאו ופקדיו – טפחא אתנה ששה וארבעים אלף – דרגא תביר טפחא וחמש מאות: – מרכא סלוק
שמעון [יג] וצבאו ופקדיהם – טפחא אתנה תשעה וחמשים אלף – דרגא תביר טפחא ושלש מאות: – מרכא סלוק
גד [טו] וצבאו ופקדיהם – טפחא אתנה חמשה וארבעים אלף מהפך פשטא זקף-קטן ויש מאות וחמשים: – מרכא טפחא סלוק
אפרים [יט] וצבאו ופקדיהם – טפחא אתנה ארבעים אלף מרכא טפחא וחמש מאות: – מרכא סלוק
מנשה [כא] וצבאו ופקדיהם – טפחא אתנה שנים ושלשים אלף – דרגא תביר טפחא ומאתים: – סלוק
בנימין [כג] וצבאו ופקדיהם – טפחא אתנה חמשה ושלשים אלף – דרגא תביר טפחא וארבע מאות: – מרכא סלוק
דן [כו] וצבאו ופקדיהם – טפחא אתנה שנים ושלשים אלף – דרגא תביר טפחא ושבע מאות: – מרכא סלוק
אשר [כח] וצבאו ופקדיהם – טפחא אתנה אחד וארבעים אלף – דרגא תביר טפחא וחמש מאות: – מרכא סלוק
נפתלי [ל] וצבאו ופקדיהם – טפחא אתנה שלשה וחמשים אלף – דרגא תביר טפחא וארבע מאות: – מרכא סלוק

תבנית הטעמים טפחא אתנה בראש פסוק היא כמו תבנית (דב וא' וד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל – טפחא אתנה ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד:
אפשר מרמז שכולם לבם לא-ל אחד. כ- (בבלי פסחים נו,א) ... אמרו לו בניו: (דב וא' וד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד: אמרו: כשם שאין בלבך אלא אחד - כך אין בלבנו אלא אחד. באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.
תבנית טעמים המרמזת על שמע ישראל בפתחת המסעות בספר במדבר וכן בפר' מסעי לגה, – מט: בסיוע המסעות במדבר.

תבנית הטעמים דרגא תביר טפחא כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא והשווים בהלכה או בנוגע לנושא, או מצטרפים. אפשר כהסברים:
(א) פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) במדבר פרשת במדבר דף פב עמוד א (במ' אה) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם אִתּוֹ עֵינֶיךָ לְהַסֵּב. לְרֵאשִׁיט אֲלִיעֶזֶר בֶּן-שִׁדְיָאוֹר: וְגו'. עד לנפתלי אחירע בן עינן. אין אתה מוצא השבטים נמנין בכל מקום שוין אלא פעם מקדים זה ופעם מקדים זה ללמדך שכלם שוין לפני הקדוש ברוך הוא וכן הוא אומר (בר' ויחי מט,ב) כָּל-אֵלֶּה שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם עָשָׂר
(ב) שבמניין כל המנויים שווים, וזה רומז לעצם הנשמה, שבה אין הבדל בין יהודי אחד למשנהו (ליקוטי שיחות אדמו"ר מ"ש)
(ג) ועוד בדרך הדרש על (בבלי ביצה ג,ב) כל דבר שבמנין, אפילו בדרבנן לא בטיל, וכל שכן בדאורייתא. אחרי שדבר נמנה הוא מקבל חיזוק ולא בטיל, ומתוך חיבתם של ישראל לפני הקב"ה בחר למנותם, וכך נקבע במדבר מספר נשמות בני ישראל למעלה משש מאות אלף נשמות כלליות והן מתקיימות לעד, אף שהם מיעוט בין האומות. (מרכב מליקוטי שיחות, ובאוצר החכמה: מלכי בקדש ע' לג, דאשויים ופירושים ע' 120, רנו ליעקב שמחה ע' 43)

תבנית מיוחדת לגד [יד] ומשה גד ונשיא לבני גד אלכסר בן-רעואל: [טו] וצבאו ופקדיהם חמשה וארבעים אלף ויש מאות וחמשים:
ברוב השבטים מנין השבט כמו [יא] ששה וארבעים אלף ... [יג] תשעה וחמשים אלף בתבנית טעמים דרגא תביר טפחא, אבל מנין שבט גד [טו] חמשה וארבעים אלף בתבנית טעמים מהפך פשטא זקף-קטן, מהפך מפשט הענין אפשר כפ' כלי יקר שגד מצד המשפט היה צריך לילך עם עם ישראל אבל מצד צדקתו הלך בראש החלוצין ובעונה.
כלי יקר במדבר בג, ... וכן גד היה בעל צדקה שנאמר בו (דב' בר' לג,א) צְדָקָת ה' עֲשָׂה וּמִשְׁפָּטֵיו עִם-יִשְׂרָאֵל: רצה לומר כי משפטי דהיינו על פי שורת המשפט לא היה צריך לילך כי אם עם ישראל ולא בראש החלוצין ועל צד הצדקה הלך לפנייהם כצדקת ה' ההולך לפני מחנה ישראל, וכדי שלא תאמר שמא מחמת גובה לבם הלכו בראש תלמוד לומר (בר' ויחי מט,ט) גֵּד גְּדוּד יִגְדְּנוּ וְהָיָה גֵּד עַקֵּב: הגדוד הלך בעונה כעקב זה המורה על גדר העונה שנאמר (משלי כב,ד) עַקֵּב עֲנִיָּה יִרְאֵת ה':
ועוד יש להעיר שב-תיב"ע תרגם לכל שבט על נשיאו ... ורְבָא דְהוּא מְמַיַן עַל חִילוֹת שְׁבָטָא ... אבל בשמעון ... ורְבָא לְבָנֵי שְׁמַעוֹן שְׁלֵמִיאֵל בֶּר צוּרֵי שְׁדָי: נשיא בלי מנוי על לא על חילו ולא על שבוט. ותפקיד שבט ראובן ושבט גד לכפר על שבט שמעון. ואפשר שגד מכפר במיוחד בגלל צדקה ומשפט שהם נחלת הלקו.

תבנית מיוחדת לאפרים המסמל גדולה. אפשר כי משום כך המספר ארבעים אלף של אפרים מסמל גדולה בשירת דבורה ובכל קבוץ של ישראל שבוודאי יש ביניהם זוג אחד של תלמידי חכמים שמעשיהם הטובים הם כתרס ורומח להגן על ישראל.
[יח] דְגַל מִתְּנַה אֲפָרַיִם לְצַבָּאתָם יִמָּה וְנָשִׂיא לְבָנֵי אֲפָרַיִם אֲלִישַׁמֶּע בֶּן-עֲמִיהוּד: [יט] וצבאו ופקדיהם ארבעים אלף וחמש מאות: (שופטים ה,ח) יִבְחַר אֱלֹהִים חַדָּשִׁים אֶזְ לָחֶם שְׁעָרִים מִגֵּן אִם-יִרְאֶה וְרָמַח בְּאֲרָבָעִים אֵלֶּף בְּיִשְׂרָאֵל:
פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) במדבר פרשת במדבר דף פב עמוד א ... זהו שאמר יעקב (בר' ויחי מח,ט) וַיִּמָּאֵן אָבִיו וַיֹּאמֶר יְדַעְתִּי כִּי יִדְעָתִי גַם-הוּא יִהְיֶה-לָּעַם וְגַם-הוּא יִגְדַל וַיֹּאמֶר אֲחִיו הַקָּטָן יִגְדַל מִמֶּנּוּ וְזָרַע יִהְיֶה קָלָא-הַגּוֹיִם: שפקודי בני אפרים ארבעים אלף וחמש מאות ופקודי בני מנשה שנים ושלשים אלף ומאתים. ובגדולה מתחילין מן הגדול.
ילקוט שמעוני שופטים רמז נ מכאן אמרו ארבעים אלף מישראל שנתקבצו ויצאו למלחמה נשענים עליהם כמי שהוא תפוס מגן ותריס, שנאמר (שופטים ה,ח) מִגֵּן אִם-יִרְאֶה וְרָמַח בְּאֲרָבָעִים אֵלֶּף בְּיִשְׂרָאֵל:
אוהב ישראל ליקוטים ליקוטים ... אך כוונת חכמינו ז"ל הוא על כללות מעשיהם הטובים של ששים רבוא ישראל יצטרפו והיו שלשים צדיקים כאברהם ממש. והנה ס' רבוא כשנחלק אותם לשלשים חלקים נגד שלשים צדיקים יפול על צדיק אחד עשרים אלפים. וזהו (שופטים ה,ח) מִגֵּן אִם-יִרְאֶה וְרָמַח בְּאֲרָבָעִים אֵלֶּף בְּיִשְׂרָאֵל. כי בהתקבצות ארבעים נעשה שני צדיקים ממש כאברהם, ויהיה הנס ככפל ולא יצטרכו לא למגן להגן ולא לכלי זיין להכות את האויבים עד כאן דברי הגאון ז"ל. וזהו ממש דברי התנא דבי אליהו, שהיה קשה לו גם כן למה דוקא ארבעים אלף. לכך אמר מכאן ארבעים אלף מישראל שנתקבצו יחד ויש ביניהם זוג אחד, כלומר בודאי יש ביניהם זוג אחד של תלמידי חכמים על כח כללות מעשיהם הטובים אם כן בודאי לא יהיו צדיקים שוב לא למגן להגן על עצמם ולא לרומח להכות האויבים. ודו"ק:

אמנם ילקוט שמעוני ו-אוהב ישראל ע"פ תנא דבי אליהו מפרשים ע"פ ספר שופטים אבל כ-לקח טוב בגדולה מתחילים מן הגדול אפשר שמספר האלפים של בני אפרים ארבעים אלף במדבר הוא המלמד באמצעות תבנית הטעמים (במ' ב,ט) ארבעים אלף – מרכא טפחא, = (שופטים ה,ח) בְּאֲרָבָעִים אֵלֶּף – מרכא טפחא, בשני הכתובים תפקידה כעין תור לרבות הגדולה ושני הצדיקים שהם כתרס ורומח להגן על ישראל.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: א. תחנה – סוף-סוף (נקראים קוסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוקד פשוט – מוציא פשוט; מראש – מראש; רבוי – דרגא – מצרף; תביר – מחלק; ממשע, לא ממש; טפא – טרף – שני משמעות, רבוי מתפזר; מראש – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מראש תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מראש טפא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשוט – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן כחצי פסקו – היקש; השלישי – (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ף – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין חלק מ"ג מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקרה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקרה; פור – דרוש מהפסוק רצון לנושא אחי בהלכה.

1.5 במדבר א,א (התשע"ה)

במדבר א,א:

וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֶהָל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנַי בְּשִׁנְתָּהּ הַשְּׁנִית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם לְאֶמְרָ:

דעת זקנים מבעלי התוספות (ב) שאו את-ראש וכו' אמר הרב בכור שור כי ע"י בקע לגלגלת דכי תשא נודע כללם דכל ישראל ביחד

דכתיב התם לשש מאות (אלף) וכאן מצינו לכל שבט ושבט דגל בפני עצמו שנאמר לְמִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית אֲבוֹתֶם וגו'

• טט - אולי בְּאֶחָד - תלישא-קטנה ירמו לשיעור הכסף שבו מנאם במנין הראשון, ולמחיצה בין השבטים

במדבר א,י: לִבְנֵי יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֲלֵישָׁמֶע בֶּן-עֲמִיהוֹד לְמִנְשֵׁה נְמִלְיָאל בֶּן-פְּדָהצֹר:

יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם - זקף-קטן זקף-גדול

גיל 156 + 361 = 517 עולה קנ"ו שס"א עולה תקי"ז,

אוצר הרב י"ר פאלוך זצ"ל 517 שרד"י זכ"ר מרי"ם, מחיל"ה סליח"ה וכפר"ה, ומצדיק"י הרבי"ם, שבע"ה מלכ"ם (שבסוף פ' וישלח) הפרש מתקע"ו 517 - 576 = 59 עולה נ"ט ראה (במדבר שלח-לך יב), וַיִּצְאֵמָרְוּ לְבָאֵנוּ, לְבָאֵנוּ עוֹלָה נ"ט, כגון נ"ט פעמים בתורה, תבנית

הטעמים דרגא מונח רביע הקשורה לתיקון שבירת הכלים ותיקון חטא אדם הראשון. שבירת הכלים מרומזת בגי' הכתוב יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם -

עולה גי' שבע"ה מלכ"ם. אלו אורות דתוהו שנפלו בשבירת הכלים, בין היתר בשלוש הקליפות הטמאות, ובני אפרים פרצו ממצרים

למדבר קודם זמן הגאולה שלפני ה', בניסיון לתקנם ומתו רבים ביניהם, ויש הלומדים כי אלו הם המוזכרים חזון העצמות היבשות.

תשובה מבקשת מחיל"ה סליח"ה וכפר"ה ואז הועלו הניצוצות הקדושה שהיו בשלוש הקליפות הטמאות.

במדבר א,טז: אֵלֶּה קְרִיאי קְרוּאי הַעֲדָה נְשִׂאי מְטוֹת אֲבוֹתֶם רְאִשי אֲלֵפי יִשְׂרָאֵל הֵם:

אֵלֶּה - יתיב בתפקיד דווקא כך, כמו שנדרש ב-במדבר רבה (וילנא) פרשת קרח פרשה יח ... אף על פי שסתמן הכתוב בא ונתן

סימניהן ואתה יודע מי הם נאמר להלן (במ' א,טז) אֵלֶּה קְרִיאי קְרוּאי הַעֲדָה נְשִׂאי מְטוֹת אֲבוֹתֶם רְאִשי אֲלֵפי יִשְׂרָאֵל הֵם: (זי)

ויקח משה ואהרן את האנשים האלה אשר נקבו בשמות: ונאמר כאן (במ' קרח טז,יב) נְשִׂאי עֲדָה קְרוּאי מוֹעֵד אֲנִישֵׁיָם: רוצה לומר

שבקורח לא רצה הכתוב לבייש את קרואי העדה הידועים מפר' במדבר ולכן סתמן אבל נתן סימנים מיהם ומזה אתה למד מה היה גדול

ההמרדה שעה קורח.

קְרוּאי הַעֲדָה - מונח זקף-קטן כשני לימודים, אמנם אברבנאל מנה שלושה לימודים שנכנסים במשמעות אחת של "חשיבות". אבל

פענח רזא לומד שני ענינים (טט - א) חשיבות (טט - ב) וקדושה

אברבנאל במדבר א והנה קרא את הנשיאים קְרוּאי הַעֲדָה נְשִׂאי מְטוֹת אֲבוֹתֶם רְאִשי אֲלֵפי יִשְׂרָאֵל שהם שלש' תוארים לפי

שמג' בחינות בחר השם שיעמדו בהם עם משה בשעת המנין. הא' לפי שאלה היו קְרוּאי הַעֲדָה לכל דבר חשיבות שבעדה.

ולכך היה ראוי שיהיה המנין בפניהם. הב' מפני שהמנין הזה היה יסוד חלוקת הארץ שתהיה ליוצאי מצרים ולכך אמר נְשִׂאי מְטוֹת

אבותם שבעבור זה יצינו ויישירו נחלות אבותיהם לבניהם. וכן אמר איש ראש לבית אבותיו הוא. והג' מפני צורך המלחמה שהיו

הנשיאים ההם שרי אלפים הממונים על הלוחמים.

פענח רזא במדבר פרשת במדבר אֵלֶּה קְרוּאי הַעֲדָה, קְרוּאי כתיב קְרוּאי קרי, לומר שכל הקרואים לעדה ראויים ל' דברות ולהיות

שרי עשרות (ול"ג בשביל שאלו מיוחדים וקרואים לכל דבר (טט - א) חשיבות (טט - ב) וקדושה של עדה שהוא עשרה, לכן נקטעה וי"ו

של קְרוּאי ונעשית יו"ד (קְרוּאי) שנקראים לכל קדושת קהל ועדה,

במדבר ב,כה - ל:

ס [כה] דגל מתנה גון צִפְנָה לְצִבְאוֹתֶם וְנִשְׂיָא לְבִנְיָן דָּן אַחִיעֶזֶר בֶּן-עֲמִישֶׁדַי: [כו] וְצִבְאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם וְשִׁשִּׁים אֲלֵף וְשֶׁבַע מֵאוֹת: [כז] וְהַחֲנִיִּים

עֲלֵיו מִשֶּׁה אֲשֶׁר וְנִשְׂיָא לְבִנְיָן אֲשֶׁר פְּגַעִיאל בֶּן-עֶקְרֹן: [כח] וְצִבְאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם אֶחָד וְאַרְבָּעִים אֲלֵף וְחֲמִשָּׁה מֵאוֹת: [כט] וּמִשֶּׁה נְפֹתְלִי וְנִשְׂיָא לְבִנְיָן

נְפֹתְלִי אַחִיעֶזֶר בֶּן-עֵיגֹן: [ל] וְצִבְאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְחֲמִשִּׁים אֲלֵף וְאַרְבַּע מֵאוֹת: [לא] כָּל-הַפְּקֻדִים לְמִתְנַהֵן דָּן מֵאֵת אֲלֵף וְשֶׁבַע וְחֲמִשִּׁים אֲלֵף

וְשֵׁשׁ מֵאוֹת לְאַחֲרָה יִסָּעוּ לְדִגְלֵיהֶם: פ

דן בן בלהה נולד כי (בר' ויצא ל,א) "ותקנא רחל באחותה (לאה)" ואף על פי שנתקנאה במצוות ומעשיה הטובים, בכל זאת הייתה לזה

השפעה שלילית כי בפנימיות הלב, בלי שתרגיש, היה בזה קנאה של צרת עין (אוסרי לגפן - יב,ב הרב יהודה שינפלד, ע' קפו, אוה"ח ע' 194).

על כן נתנה את בלהה ליעקב ונולד דן, ובגלל קנאת העין היו בדת נחשלים וכמו נושאי הזהב שלעתיד לבוא יעשו ממנו פסל מיכה

ושעשן הקרבנות שעשו לו נראה בשילה. אפשר שלכך מרמז שם נְשִׂאי לְבִנְיָן דָּן אַחִיעֶזֶר בֶּן-עֲמִישֶׁדַי, בגלל שיש בשבטו עושי מעשה עמי

(סדר שמו עמי שדי, מקדים עמי לשם "ש-די" ולא כמו בראובן שדי אור) נחשלי אמונה. לכן שם נְשִׂאי לְבִנְיָן דָּן אַחִיעֶזֶר כמבקש עזרת אחיו

למחנהו אשר ונפתלי לחזק בני דן באמונה ה'. שבט אשר הוא בן שפחת לאה זילפה, אבל הם חזקים באמונה ומבני אשר השיאו למלכות

ולכהונה. וְנִשְׂיָא לְבִנְיָן אֲשֶׁר פְּגַעִיאל בֶּן-עֶקְרֹן. פְּגַעִיאל מלשון "ויפגע המקום ההוא" ו-"אל תפגע בי" שרש "פגע" במשמע תפילה. פירוש

שם נשיא אשר מתפלל אל א-ל על דן ראש מחנהו אשר יש בו בן-עֶקְרֹן (כמו מיכה שמשוה הוציאו מהבוץ של הבניה במצרים). ועל בן-

עֶקְרֹן אשר נולד מקצת קנאה - צרת עין, בלתי מורגשת של רחל המרומז בשם נְשִׂאי לְבִנְיָן נְפֹתְלִי אַחִיעֶזֶר בֶּן-עֵיגֹן האומר אחי דן יש בו בן-

עֶקְרֹן מפני שהוא בן-עֵיגֹן בן שנולד בגלל "ותקנא רחל באחותה (לאה)" קנאת - צרת עין.

שפתי כהן - ד: מרדכי הכהן מצפת ע' 10 (אוצר החכמה) ...

דגל מחנה דן צפונה נגד מחנה גבריאאל, ולפי שהוא דין לזה הוא לצד צפון לסתום פי הצפוני שלא יערער עליהם, והיה מאסף לכל

המחנות ומנהיגם בחמלה לכל מי שתשש כחו ולכל מי שהוא זקן, וכן תמצא במנין האלפים מֵאֵת אֲלֵף וְשֶׁבַע וְחֲמִשִּׁים אֲלֵף סי'

זק"ן (טט: ק - 100, נ - 50, ז - 7), והנשיא שלו אחיעזר שעוזר לאחיו, והחונים עליו מטה אשר, ששברכו משה יהי רצוי אחיו, ומטה

נפתלי שברכו משה שבע רצון ומלא ברכת ה', ולפי שהעמיד ירבעם עגל בדת והחשיך העולם לזה היה דגל דן אשר נפתלי סי"ת נרי,

לומר שיאיר לו חשכו ...

תפארת ציון <על התורה> ע' כד (כו) (אוצר החכמה) והחונים עליו מטה אשר וגו'. במדרש שם פירש הטעם על מה שאמר ונפתלי

מקומם בדגל דן, על שדן הי' עלול להתמוטט מדרך האור, שע"כ העמיד ירבעם את העגלים בדת, ולכן הי' דגלו בצפון דמשם בא

החושך לעולם. ע"ז הסמך השי"ת אצלו את אשר, שהי' השמן בחלקו שהוא מקור האור להאיר עליו, ואת נפתלי שהוא שבע רצון

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשערה: אתנח, סלוק = סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מוזק פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממש, לא ממש; טפחא = טרפא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שזה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שזה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סס' – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן חבצי ססוק – הקש; השלישית: (קטנא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרש"ס – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנא = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקירה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקירה, פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחד בהלכה.

ומלא ברכת ה', דבכותו יתפרנס ג"כ שבת דן.

פתח אהל, הרב דוד אביחצירא ע"ט (אוצר החכמה) ... סימן זק"ן אלף ע"ד אין זקן אלא שקנה חכמה ... ושש מאות לעו' ששה סדרי משנה ...

אור תורה, רב הולצשטוק מאיר, ע' לד (אוצר החכמה) ... ונ"ל החשבון עפ"ש בפסחים (דף צ"ד) ברייתא מצרים ד' מאות פרסה ... וכוש ששים פעמים עולה תשע מאות ושים ריבוא והעולם ששים פעמים עולה **שבעה וחמשים אלף ושש מאות** ריבוא פרסי דהיינו בריבוע עשרים וארבעה אלף פרסי על עשרים וארבעה אלף פרסי ...

היכל רחל – נוה רחל: הרב וולפוביץ רפאל ע' קו (אוצר החכמה) ... מחנה דן במאסף סובל התקפות אויבים, ובידיהם ע"ז והמקלל בן בת שבת דן, והוא מסמל את דור הגאולה (ושם בן דן חשים – אותיות משי"ח) של מאבק על שיבת ציון (מלת וינצו) עם אויבים ומתבוללים **נקודות הכסף – ה**: הרב בינג יחזקאל ע' 362 – 364 (אוצר החכמה) ... בפנימיות התורה **במדבר ב, לא: כל-הפקדים למחנה דן מאת אלף ושבעה וחמשים אלף ושש מאות לאחריה יסעו לדגליהם: פ** תבנית סכום מחנה דן שונה (**במדבר ב, לא**) **כל-הפקדים למחנה דן – פ** פשטא מונח זקף-קטן **מאת אלף** – מונח רביע **ושבעה וחמשים אלף** – דרגא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא מסוים עם הלכה או ענין שווה לפרטיה בקשר לנושא, ו/או מצטרפים בקשר לנושא. כגון (א) פ' **שפתי כהן – ד**: ... וכן תמצא במנין האלפים **מאת אלף ושבעה וחמשים אלף** סי' זק"ן (ט: ק – 100, נ – 50, ז – 7), צירוף מספרי האלפים לרמוז לעזרת מחנה דן בחמלה לכל מי שתשש כחו ולכל מי שהוא זקן (ב) פ' **אור תורה** והעולם ששים פעמים עולה **שבעה וחמשים אלף ושש מאות** ריבוא פרסי **ושש מאות** – מונח אתנח **לאחריה יסעו לדגליהם** – מרכא טפחא סלוק.

אפשר שבמחנה דן יש חלוקה לשתי קבוצות. קבוצה אחת – שבת דן, קבוצה שניה השבטים אשר ונפתלי. אפשר שהשוויון הוא רק לגבי שבת דן שבו העבירו הזהב לפסל מיכה.

במדבר א, מט:

אך את-מטה לוי לא תפקד ואת-ראשם לא תשא בתוך בני ישראל:

כתב **הכלי יקר** ב-(**במדבר א, מט**) שמה שה' צוה למשה ב-(**במדבר א, מט**) **אך את-מטה לוי לא תפקד ואת-ראשם לא תשא בתוך בני ישראל:** הוא שלא ימנם לבדו. אבל הצווי ב-(**במדבר ג, טו**) הוא למנין בצירוף השכינה ובת קול. כפ' **רש"י (ג, טו)** הלך משה ועמד על פתח האהל והשכינה מקדמת לפניו, ובת קול יוצאה מן האהל ואומרת: כך וכך תינוקות יש באהל זה. לכך נאמר: **על-פי ה'** (ראה תנח" במדבר טז).

לפי הסבר זה (**במדבר א, מט**) **אך** – מונח, מדגיש, מלמד שלתבנית הטעמים הבאה יש לימודים אחדים שבכל אחד שתי דרשות. **אך** – מונח, דרך (א) (**במדבר א, מט**) **את-מטה לוי לא תפקד** – מהפך פשטא מונח זקף-קטן, זקף-קטן ילמד על שתי דרשות, באחת מהן מוציא הכתוב מפשוטו שלא יפקוד לבדו, אבל כאשר יצטוה על פקודתם (**במדבר ג, טו**) **פקד את-בני לוי** ... יפקדם בצירוף השכינה ובת קול כנאמר ב-(**במדבר ג, טו**) **על-פי ה'**

אך – מונח, דרך (ב) (**במדבר א, מט**) **את-מטה לוי לא תפקד** – מהפך פשטא מונח זקף-קטן, זקף-קטן ילמד על שתי דרשות, כפ' **רש"י** (אפשר ע"פ במדבר רבה פ"א, סימן יא, יב וכן ב"ב קכא) **רש"י במדבר א, מט אך את-מטה לוי לא תפקד** – (טט – א, כפשוטו) כדאי הוא לגיון של מלך להיות נמנה לבדו. דבר אחר, (טט – ב יוצא מפשוטו, היות וכתב **ראשם לא תשא** היה במשמע שאינם ראויים לגדולה, בא ללמד שזה כדי להצילם) צפה הקדוש ברוך הוא שעתידה לעמוד גזירה על כל הנמנין מבין עשרים שנה ומעלה שימותו במדבר, אמר אל יהיו אלו בכלל, לפי שהם שלי, שלא טעו בעגל. בב"ר פ"א, א, סימן יא: כיון שלא היו מעורבים במנין בני ישראל האחרים, אין הם בגזרה אחרי המרגלים שנאמר (**במ' שלח יז, כט**) **במדבר הנה ופלו פגריכם וכל-פקדיכם לכל-מספרכם מגו עשרים שנה ומעלה אשר הלינתם עלי:**

במדבר רבה פ"א במדבר פ"א, סימן יא ... ולכך אף בלשון שכתוב בהן בישראל (**במ' א, ג**) **שאו את-ראשם כל-ענת בני-ישראל** לא נאמר בהן אלא (**במדבר ג, טו**) **פקד את-בני לוי**. טט – בב"ר שם למד כי לשון שאו ראש יש לה משמעות של גדולה כמו שפותר יוסף לשר המשקים (**בר' וישב מג, יג**) **ישא פרעה את-ראשו וקשיבו על-כף גו** וגם משמעות של הסרת הראש, אם לא יזכו ימותו כלם כמה דתימא (**בר' וישב מג, יח**) **ישא פרעה את-ראשו מעליה ומלה אותה על-עץ** (כמו שפותר יוסף לשר האופים)

במדבר א, נב: ונתנו בני ישראל איש על-מחנהו ואיש על-דגלו לצבאתם:

במדבר א, נג: והלויים יחנו סביב למשכן העדת ולא-יהיה קצף על-עדת בני ישראל ושמרו הלויים את-משמרת משכן העדות: נג: וישבו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את-משה בן עשו: פ
במדבר רבה (וילנא) פ"א במדבר פ"א א ושנאן המקום (ללויים) להיות גזברין שלו ולא תאמר שלא יגעו בו ישראל בשעת מסעות אלא אף בשעת המחנות לא יקרבו אליו אלא בני לוי הה"ד (**במ' א, נב**) **ונתנו בני ישראל איש על-מחנהו וגו' (במ' א, נג) והלויים יחנו סביב למשכן העדת**, ולמה אני מזהירן שירחיקו ישראל עצמן מן המשכן כדי שלא יהיה קצף עליהן שאינן ראויין להתקרב אצלו הה"ד (**במ' א, נג**) **ולא-יהיה קצף על-עדת בני ישראל** אבל הלויים הם ישמרוהו הה"ד (**במ' א, נג**) **ושמרו הלויים את-משמרת משכן העדות: (במ' א, נג) וישבו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את-משה בן עשו: פ** (סימן פרשה פתוחה כרמו) שרחקו עצמן מן המשכן ונתנו מקום ללוי' לחנות סביב למשכן.

ליקוטי שיחות – כח ע' 1 האדמו"ר ממ"ש רש"י רומז שיש שלבים בקצף (א) אם לא נשמור **המחיצות** בין מחנה ישראל ולמחנה לוייה – יהיה קצף, אבל אין הכרח שזה יתבטא בפועל ממש, בעונש; (ב) אם נעשה מעשה של פריצת **המחיצות**, "שיכנסו זרים בעבודתם" – יהיה קצף בפועל.
ככל – תלשא בתפקיד מחיצה לכתוב לפניו שגם הלויים וגם כל אחד משבטי בני ישראל שמרו **המחיצות** למנוע פריצתן כדי שלא יפגעו מהתקרבות למשכן.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: א. תנ"ך – סוף-סוף (נקראים קוראים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מונח פשוט – מוציא מפשוט; מראי = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממש, לא ממש; טפא = טרף – שני משמעות, רבוי מפשוט; מראי טפא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שזה לפרטיה; מראי תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שזה לפרטיה; תביר מראי טפא – קבוצה שההלכה חלה על חלק מפרטיה; מנח – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סס' – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשוט – פשוט, 1; זק-קטן – 2; זק-גדול – 3; רביע – 4; ... זק-קטן ... זק-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישית: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקרה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקרה, פור – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה.

1.6 במדבר א,א (התשע"ו)

במדבר ג'יב: וְאֵלֵי הַנְּהַלְתִּי אֶת-הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תַּחַת כָּל-בְּכוֹר הָאָרֶץ רַחֵם מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם:
נדון ב-**וְאֵלֵי הַנְּהַלְתִּי אֶת-הַלְוִיִּם** – גרשיים דרגא מונח רביע, כעין חיבור בין שתי תבניות טעמים. גרשיים מונח רביע, ו- דרגא מונח רביע. תבניות המלמדות על התיקון שהיה בבחירת הלוויים לעבודת הקודש במשכן ובמקדש במקום הבכורים שהשתתפו במעשה העגל.

רש"י ג'יב וְאֵלֵי הַנְּהַלְתִּי אֶת-הַלְוִיִּם – וְאֵלֵי מהיכן זכיתי בהן **מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**. שיהיו ישראל שוכרין אותן לשירות שלי? על ידי הבכורות זכיתי בהם ולקחתים מותרת; **לפי שהיתה העבודה בבכורות, וכשחטאו בעגל נפסלו. והלוויים, שלא עבדו עבודה זרה, נבחרו תחתיהם.**

רש"י (במ' בהע' ת"ז), כִּי לִי כָל-בְּכוֹר – שלי היו הבכורות בקו הדין (טט: מידת גבורה, ראה שם משמאל), שהגנתי עליהם בין בכורי מצרים ולקחתי אותם לי **עד שטעו בעגל; ועכשיו: (במ' בהע' ת"ז), וְאֶקַּח אֶת-הַלְוִיִּם.** (טט: מידת גבורה, ראה שם משמאל)
(במ' בהע' ת"ז), כִּי לִי כָל-בְּכוֹר בְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל פְּאֻזִּם וּבְפִהֶמָּה בְּיוֹם הַכֹּתִי כָל-בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם הַקְּדָשִׁי אֲתֵם לִי:
(יז) וְאֶקַּח אֶת-הַלְוִיִּם תַּחַת כָּל-בְּכוֹר בְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל:

שם משמאל שמות פרשת תרומה ... הכוונה שיהיה המשכן גשמי מקום להשראת השכינה הוא תיקון למעשה העגל, והוא בכלל לתקן מה שנפגמו בחטא אדם הראשון כל ארבעת היסודות שירדו פלאים עד שנמשכו מהם ארבעה כחות רעים מקור מוצא לארבע המלכיות המתנגדים למלכות שמים, (טט: ע"פ [צרוור המור ויקרא פרשת אחרי מות] ומקור לכל הטומאות) והמשכן מקום השראת כבוד ה' בהתגלות:

והנה בווה"ק (קכ"ט ב) דבריאת העולם היתה מסטרא דימינא והמשכן מסטרא דשמאלא וע"כ כתיב זהב ברישא. ואף דהמשכן כולו רצוף אהבה, הגיד כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה שהוא **כעין הלוויים שהם מסטרא דשמאלא** (טט: מידת גבורה) ועיקר עבודתם היתה בשיר שהיא דביקות ברשפי אש שלהבתי, עכ"ד.

צרוור המור ויקרא פרשת אחרי מות ... ולפי שידוע שאעפ"י שנתבסס העולם ונתכפר חטאתו. הטומאה והזיבה שנמשכו ממנו בסבת חטאתו כבר נתפשטו בעולם. וראוי לעם הקדש גאולי ה' להזהר ולהשמר מהם. סמך מיד ענין הטומאה והנגעים והזיבה והנדה והטהרה. והתיקון הראוי לטמאים בקרבנות וברחיצה ובטיהול. ולפי שלטהרת אלו הטומאות וכפרת אלו העונות. וכפרט עון העגל שנתחבר עם חטא אדם הראשון. צריך כפרה כוללת. להודיע לכל בני העולם איך הקדוש ברוך הוא השרה שכניתו ביניהם וכפר להם עונם ועון העגל.

מסקנה מדבריו על בני אהרן נדב ואביהוא שלא ידעו לחבר האהל לאחד. אהל מועד צריך להיות "לחברה אחד". וזה **תפקיד הלוויים**. שהם מצד גבורה לשמור על כל חלקיו ולחברו לאחד ואז אהל מועד ואח"כ בית המקדש מעמיד את העולם כולו בשלימות ומתקן חטא אדם הראשון וחטא העגל.

וְאֵלֵי הַנְּהַלְתִּי אֶת-הַלְוִיִּם – גרשיים דרגא מונח רביע, כעין חיבור בין שתי תבניות טעמים. גרשיים מונח רביע, ו- דרגא מונח רביע **וְאֵלֵי הַנְּהַלְתִּי אֶת-הַלְוִיִּם** – גרשיים מונח רביע, בתפקיד כעין יצא מן הכלל ללמד על הכלל או על עצמו. אפשר כי כאן מלמד על הכלל כולו. הלוויים הם שלוחי ה' במקום הבכורות, ותפקידם (א) לשמור על שלימות אהל מועד והמקדש ו- (ב) ע"י עבודתם בשיר הם מביאים לתיקון לכל אחד מישאל ולכל אדם מחטא אדם הראשון. וזה מביא אותנו לתפקיד תבנית הטעמים השניה **הַנְּהַלְתִּי אֶת-הַלְוִיִּם** – דרגא מונח רביע בתפקיד תיקון חטא אדם הראשון, תיקון יצר הרע, כפרתו ומניעתו, כאן תיקון להשתתפות הבכורות במעשה העגל, ותיקון לכל אדם.

במדבר ג'יב: כִּי לִי כָל-בְּכוֹר

בְּיוֹם הַכֹּתִי כָל-בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם הַקְּדָשִׁי לִי כָל-בְּכוֹר בְּיִשְׂרָאֵל מֵאֲדָם עַד-בְּהֵמָה לִי יִהְיוּ אֵלֵי ה': פ

כִּי לִי כָל-בְּכוֹר – מונח זרקא סגול, בתפקיד הוספה על הענין ממין הענין, כאן תוספת על הבכור

(א) **תוספת של קדושה** ע"פ [ספורנו] הבכורות של ישראל הוקדשו ע"י ה' שיהיו אסורים בעבודת הדיוט וע"י כך ניצלו ממכת מדינה

(ב) **תוספת של פדיון** ע"פ [ראב"ע] **לִי יִהְיוּ** טעמו - לי הם ולי יהיו, כי כל בכור מאדם יפדה, וכן כל בכור בהמה הטמאה:

בְּיוֹם – תלישא-קטנה

(א) אפשר רמז לשיעור כאן זמן מדויק של חצות הלילה בו היכה ה' כל בכור בארץ מצרים

(ב) אפשר רמז לאבחנה (ענין של מחיצה) בין טיפת בכור לטיפת שאינו בכור

במדבר ג'כה: וּמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי-גֵרְשׁוֹן בְּאֶהֱל מוֹעֵד הַמִּשְׁכָּן וְהָאֶהֱל מִכְסֵּהוּ וּמִסֹּף פֶּתַח אֶהֱל מוֹעֵד:

ראה במדבר נשא זכה:

וְנִשְׂאוּ אֶת-גֵּרֵיעַת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת-אֶהֱל מוֹעֵד מִכְסֵּהוּ וּמִסֹּף פֶּתַח אֶהֱל מוֹעֵד:
מִכְסֵּהוּ – זק-גדול, שניים שהם אחד. ע"פ **תורה שלמה** – **ברייתא דמלאכת המשכן פ"ג** ... ר' יהודה אומר שני כלים היו התחתון

היה של עורות אילים מאדמים והעליון היה של עורות תחשים וגו'

ראב"ע (כה) ומכסה הפתח אשר-עליו, - אחז הכתוב דרך קצרה, שלא הזכיר מכסה עורות אילים (ראה **שמ' כו,ד**). ויש אומרים ששני המכסים היו דבקים.

מִכְסֵּהוּ – זק-גדול, מלמד על שניים שהם אחד כפי' ראב"ע ויש אומרים ששני המכסים (מכסה עורות אילים ומכסה התחש) היו דבקים, (היינו אחד)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: אתחן, סליק = סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוקף פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממש, לא ממש; טפאא = טרפא – שני
משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפאא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסק – היקף; השלישייה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"א – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מ"ד מ"ה דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקרה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקרה, פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

במדבר ג'לא – לג:

[לא] ומשמרתם הארץ והשליח והמנרה והמזבחת וכלי הקדש אשר ישרתו בהם והמסך וכל עבדתו:
[לב] ונשיא נשיאי הלוי אלעזר בן-אתרן הפתח פקדת שמרי משמרת הקדש:
[לג] למררי משפחת המחלי ומשפחת המושי אלה הם משפחת מררי:

(במדבר ג'לא) הארץ והשליח והמנרה והמזבחת וכלי הקדש - פעמיים זקף-קטן בין שני קיסרים, והמסך - קדמא זקף-קטן במלה אחת, כעין מוקדם והוא מאוחר בענין. פ'רש"י והמסך היא הפרכת. אפשר שתבנית הטעמים מלמדת שהיא הראשונה שמורידים אותה ומכסים בה את ארון העדות, כהכנה לנסיעה, והיא האחרונה שמחזירים למקומה בסיום הקמת המשכן.

ראה קדמא זקף-קטן במלה אחת

(במדבר ג'לב) פקדת - זקף-גדול, בתפקיד שלוש פ'רש"י **(במדבר ג'לב)** ונשיא נשיאי הלוי - ממונה על כולם. ועל מה היא נשיאותו?

פקדת שמרי משמרת - על ידו היא פקודת כולם. ראה המשך **(במדבר ד'טז)**

(במדבר ג'לב) למררי משפחת המחלי - זקף-גדול ... זקף-קטן בין שני קיסרים, כעין שנוי גדול בסדר הטבעי.

במדבר רבה (וילנא) פרשת במדבר פרשה ג ... **(במדבר ג'לב)** למררי משפחת המחלי הרי שמנה הכתוב בכני מררי שלא מת אחד

מהן והעמידו משפחות ופקודיהם במספר כל זכר וגו' הרי הודיע מנינן ... (בבמ"ר נאמר כי הארון היה מכלה בהם בני קהת, ולא מצאתי הסבר למיעוט בכני גרשון)

ראה זקף-גדול ... זקף-קטן בין שני קיסרים

המשך להסבר שלבני מררי היה שנוי גדול בסדר הטבעי. פקודתם קרשי המשכן עמודים ועמודי החצר. אפשר אלו מרמזים לאחריית דבר בראשיתו. האדנים נושאים המשכן ועמודי החצר מלמטה. היתדות תקועות בקרקע ליצב עמודי החצר והקלעים. העמודים נושאים מלמעלה יריעות המשכן וקלעי החצר. אלו הכלים הכבדים שבמשכן ובדרך טבעית מתישים כוחו של אדם.

[לד] ופקדיהם במספר כל-זכר מן-חדש ומעלה ששת אלפים ומאתים: [לה] ונשיא בית-אב למשפחת מררי צוריאל בן-אביחיל על ירך המשכן יחנן צפנה: [לו] ופקדת משמרת בני מררי קרשי המשכן ובכריתיו ועמדתו ואדניו וכל-כליו וכל עבדתו: [לז] ועמדי החצר קיב ופדניהם ויתרתם ומיתריהם:

במדבר ג'לח: והחנים לפני המשכן קדמה לפני אהל-מועד ו מזרחה מנשה ואהרן ובניו

שמרים משמרת המקדש למשמרת בני ישראל

והקר הקרב יומת:

והחנים לפני המשכן - מונח מונח פור

קדמה לפני אהל-מועד - מונח תרסא קדמא פסק

אהל-מועד - מזרחה - קדמא ואולא

מנשה ואהרן ובניו - מונח פסק מונח רביע

בבלי תמיד כה,ב מתני' בשלשה מקומות הכהנים שומרים בבית המקדש: בית אבטינס, בית הניצוץ, בית המוקד. בבית אבטינס ובבית הניצוץ היו עליות - הרובים שומרים שם, בית המוקד כיפה, ובית הגדול היה, מוקף רובדין של אבן - זקני בית אב ישנים שם, ומפתחות העזרה בידם. פרחי כהונה איש כסתו בארץ. לא היו ישנים בבגדי קדש, אלא היו פושטין ומניחין אותן תחת ראשיהם, ומתכסין בכסות עצמן. אירע קרי לאחד מהן - יוצא והולך לו **[בבלי תמיד כו,א]** במסיבה ההולכת לו תחת הבירה, ונרות דולקין מכאן ומכאן, עד שהוא מגיע לבית הטבילה. ומדורה היתה שם, ובית הכסא של כבוד, זה היה כבודו: מצאו נעול - יודע שיש שם אדם, פתוח - בידוע שאין שם אדם. ירד וטבל, עלה ונסתפג, ונתחמם כנגד המדורה, בא וישב לו אצל אחיו הכהנים, עד שהיו שערים נפתחים יוצא והולך לו. מי שהוא רוצה לתרום את המזבח, משכים וטובל עד שלא יבא הממונה. וכי באיזה שעה בא הממונה - לא כל העתים שוות. פעמים שהוא בא מקרות הגבר, או סמוך לו מלפניו או מאחוריו. הממונה בא ודפק עליהן, והן פתחו לו, אמר להן: מי שטבל - יבא ויפסו. הפיסו מי שזכה - זכה בו.

גמ'. מנא ה"מ? אמר אביי: אמר קרא **(במדבר ג'לח)** והחנים לפני המשכן קדמה לפני אהל-מועד ו מזרחה מנשה ואהרן ובניו

שמרים משמרת המקדש למשמרת בני ישראל. אמרי: אין, שימור בעלמא אשכחן דבעי כהנים ולוים שימור, מיהו מתניתין

קתני, בשלשה מקומות הכהנים שומרים בבית המקדש והלויים בעשרים וא' מקום ואילו קרא - כהנים ולוים בהדי הדדי כתיב! אמרי:

הכי קאמר, והחנים לפני המשכן קדמה לפני אהל-מועד ו מזרחה מנשה ואהרן ובניו שמרים משמרת המקדש,

אהרן - בחד מקום, ובניו - בשני מקומות, ממאי - מדכתיב והחנים וכתוב שמרים, חונים לחוד, ושומרים לחוד. אימא כולהו בחד

מקום לחודיה! לא ס"ד, מה משה - בחד מקום לחודיה, אף אהרן ובניו - בחד מקום לחודיה. רב אשי אמר מסיפיה דקרא: **(במדבר ג'לח)** שמרים משמרת ... למשמרת:

בעל הטורים - יש פסיק בין מנשה ואהרן לומר משה במקום אחד (טט: ופ'רש"י בתמיד כי משירת משה מקישים לשמירת כהנים במקום נוסף

על שמירת אהרן, ומקום שמירת בניו) ואהרן ובניו במקום אחד לבד. אבל משנה וגמ' **[בבלי תמיד כה - כ]** מחלקים גם בין אהרן ובניו ובין בניו וכך מתקבלים שלושה מקומות שמירת הכהנים.

טט - קדמה לפני אהל-מועד - מונח תלישא-קטנה קדמא פסק - מונח תלישא בכעין שני תפקידי תלישא, אפשר כי מרמוז לשת

מחיצות, אהל מועד מחיצה לעצמו,

מנשה - מונח פסק (מונח לגרמיה) משה מחיצה לעצמו, **ואהרן ובניו** - מונח רביע מחיצה לעצמם, הפסק מדגיש הבדל משמעותי בין

הכתוב מימינו וכתוב בשמאלו. אבל תבנית טעמים זאת עשויה להיות מופע של מידת כתוב סדור שנחלק ויש דרשה לקריאה עם פסק ויש

דרשה לקריאה ללא פסק. קריאה ללא פסק מלמדת על שלוש מקומות שמירת הכהנים, קריאה עם פסק מלמדת על משה כלוי וממנו על שמירת הלויים כנגד מקומות שמירת הכהנים.

ב"ה המשך נמצא.

במדבר א,א: פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטָּה רְאוּבֵן שְׁשֵׁה וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: פ

הקשר בין מעשה בראשית והקומה השלימה של ששים רבוא בני ישראל וקבלת עול מלכות שמים האחידה בפרשת במדבר. תבנית הטעמים טפחא מונח אנתח בראש פסוק במעשה בראשית (בר' א,א) בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים וּב- (שמ' יתרו כב) אֲזָכְרֶיךָ אֱלֹהֶיךָ בטעם תחתון, והקשר לקומה השלימה של בני ישראל המתבטאה בתבנית הטעמים האחידה של (במ' א,א) פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטָּה רְאוּבֵן (וכן אותה תבנית בשאר י"א השבטים האחרים) בתבנית הטעמים טפחא מונח אנתח בראש פסוק. וכן תבנית הטעמים טפחא אנתח בראש פסוק בהצהרת האמונה (דב' וא' וד) שָׁמַע יִשְׂרָאֵל והקשר לקבלת עול מלכות שמים האחידה ע"י כל י"ב שבטי יה, כפי שמתבטאה בתבנית הטעמים האחידה של (במ' ב,ד) וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם (ביהודה וכן אותה תבנית בשאר י"א שבטים) בתבנית הטעמים טפחא אנתח בראש פסוק. בתפילת שחרית קוראים קריאת שמע עטורים בתפילין כהבעת קבלת עול מלכות שמים. אפשר שכאן מרמז שכלל ישראל מקבלים עול מלכות שמים וזה המשך לרעיון זה המרומז בפתיחת ספר במדבר בס"ת (א,א) מְצַרְרִים לְאִמֶּךָ (א,ב) שְׂאוּ אֵת – ס"ת מרו"ת, ובר"ת (א,ב) שְׂאוּ אֶת-רֵאשׁ – רא"ש כרמז להנחת תפילין של ראש המעידה שמרו"ת קוני עלי (בשם ראמ"פ).

המקורות הבאים מצביעים על אפשרות להטעמה רעיונית המקשרת בין מעשה בראשית ובין המספר ששים רבוא שהוא קומה שלמה של בני ישראל באחידות מ"ב שבטי ישראל. וכן הצהרת האמונה בקבלת עול מלכות שמים באחידות מ"ב שבטי ישראל.

ישעיהו מ,כו: שְׂאוּ-מְרוֹם עֵינֵיכֶם וְרְאוּ מִי-בְרָא אֱלֹהֵי הַמּוֹצֵיא בְּמִסְפָּר צְבָאֵם לְכֻלָּם בְּשֵׁם יְקָרָא מְרַב אוֹנִים וְאֶמְרִין לַח אִישׁ לֹא נַעֲדָר: ס

[ילקוט שמעוני תורה פרשת שמות [המתחיל ברמז קסב]] ... שמותיהן נאים ומעשיהם נאים אלו השבטים ראוּבֵן שמעון מונה מספר לכוכבים אלו השבטים, מה הכולבים כשיוצאין יוצאין בשמות שנאמר (ישעיה מ,כו) הַמּוֹצֵיא בְּמִסְפָּר צְבָאֵם וּנְכַסִּין בְּמִנֵּין שְׂנֵא לְכֻלָּם בְּשֵׁם יְקָרָא, כך השבטים כשנכנסו למצרים כתיב בשבעים נפש ירדו אבותיך, וכשיצאו [יצאון] בשש מאות אלף [שמות רבה (וילנא) פרשת ויקהל פרשה מח] שְׂאוּ-מְרוֹם עֵינֵיכֶם וְרְאוּ מִי-בְרָא אֱלֹהֵי, בזכות מי נבראו אלה תולדות השמים והארץ, ובזכות מי הם עומדים בזכות (שמות א,א) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, ואלה בזכות מי הם עומדים בזכות (דב' וא' ד,מה) אֵלֶּה הָעֵדוֹת וְהַחֲקִים וְהַמְשַׁפְּטִים, וזהו פ' [רש"י] השני ל-(בר' א,א) בְּרֵאשִׁית בְּרָא – אין המקרא הזה אומר אלא דרשני, כמו שדרשוהו רבותינו ז"ל בשביל התורה שנקראת (משלי ח כב) רֵאשִׁית דְּרָכֶוּ, ובשביל ישראל שנקראו (ירמיה ב,ג) רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ.

(ישעיה מ,כו) הַמּוֹצֵיא בְּמִסְפָּר צְבָאֵם לְכֻלָּם בְּשֵׁם יְקָרָא, וכתוב אחד אומר (תה' קמז,ד) מוֹנֵה מִסְפָּר לְפִכְבֵּים לְכֻלָּם שְׁמוֹת יְקָרָא: כיצד יתיקינו שני כתובים אלו, אלא כשהקב"ה מבקש לקרותם כאחד הוא קורא לכלם שם אחד, וכשהוא קורא לכל אחד ואחד בשמו הוא קורא אותו מיכאל גבריאל, לכך נאמר לכלם שמות יקרא, אין לי אלא למעלן מנין אף למטן שנאמר (שם' ויקהל לה,ל) רְאוּ יְקָרָא ה' בְּשֵׁם בְּצַלָּל.

[זוהר - הקדמה דף ב,א] (ההקדמה לספר זוהר מקשרת בין מספר ששים רבוא של בני ישראל לבין מעשה בראשית)

א"ר שמעון מכאן ולהלאה שלימו דקרא דכתיב (ישעיה מ,כו) הַמּוֹצֵיא בְּמִסְפָּר צְבָאֵם, תרין דרגין אינון (יש שתי מדרגות בינה עולם הנסתר) ועלמות (עולם הנגלה) דאצטריך למהוי רשים (מסוימין ומפורסמין) כל חד מנייהו, חד דא דאתמר מ"ה, וחד מ"י, דא עלאה ודא תתאה, דא עלאה רשים ואמר (ישעיה מ,כו) הַמּוֹצֵיא בְּמִסְפָּר צְבָאֵם, ההוא דאשתמודע ולית כוונתיה, כגוונא דא המוציא לחם מן הארץ המוציא ההוא דאשתמודע דא דרגא תתאה (המלכות) וכלא חד (ופירוש אחד לשני הפסוקים, כמו שהמלכות מוציא לחם מן הארץ כן הבינה היא המוציא), בְּמִסְפָּר (צבאם) שתין רבוא (ששים רבוא) אינון (כל קצה מו"ק דו"א כלול מעשר ועשר מעשר עד ששים רבוא) דקיימין כחדא (בסוד האחדות) ואפיקו חילין לזינייהו דלית לון חשבנא (נ"א כגוונא דא), לְכֻלָּם בין אינון שתין בין כל חילין דילהון בְּשֵׁם יְקָרָא, מאי בְּשֵׁם יְקָרָא, אי תימא (אם תאמר) דקרא לון בשמהתהון, לאו הכי הוא (אין הדבר כך) דאם כן בשמו מבעי ליה, אלא בזמנא דדרגא דא לא סליק בשמא (לעילא) ואקרי מ"י לא אוליד ולא אפיק טמירין לזיניה אף על גב דכלהו הוו טמירין ביה (אע"פ שכולם נסתרים בה), כיון דברא אלה ואסתלק בשמיה ואקרי אלהים כדן בחילא דשמא דא אפיק לון בשלימו ודא הוא בְּשֵׁם יְקָרָא בההוא שם דיליה קרא ואפיק כל זינא וזינא לאתקיימא בשלימותיה כגוונא דא (שמות ל"א) ראה קראתי בשם, אדכרנא שמי לאתקיימא בצלאל על קיום אשלמותיה, (ישעיה מ,כו) מְרַב אוֹנִים, מאי מְרַב אוֹנִים, דא (פקודי רל"א ב) ריש דרגין דסליקו ביה כל רעותין ואסתלקו ביה [זוהר - הקדמה דף ב,ב] בארז סתים וְאֶמְרִין כ"ח דא רוא דעלמא עלאה דאסתלק בשם אלהים כדקאמרן, (ישעיה מ,כו) אִישׁ לֹא נַעֲדָר מאינון שתין רבוא (ששים רבוא) דאפיק בחילא דשמא, ובגין ד-(ישעיה מ,כו) אִישׁ לֹא נַעֲדָר בכל אתר דמיתו ישראל ואתענשו בחובביהו אתמנן ולא אעדר מאינון (בכל מקום שמתו ישראל ונענשו בחטאייהם, נמנו ולא נעדר מאלו) (קנ"ז א, שמו"ב כ"ב א) שתין רבוא (ששים רבוא) אפילו חד בגין למהוי כלא דיוקנא חדא (כי ששים רבוא מהוה פרצוף אחד – היינו שלימות עם הו"ק דו"א הנקרא גם כן ישראל) כמה ד-(ישעיה מ,כו) אִישׁ לֹא נַעֲדָר לעילא (בעליונים) אֶף הַכִּי לֹא נַעֲדָר לתתא (בתחתונים, כמו שלא חסר בחינה אחת מהו"ק דו"א, כך לא חסר אף איש אחד מהששים רבוא):

(הזוהר סגור הענין של ששים רבוא ופתח בענין) בראשית רב המנונא סבא אמר אשכחן אתוון בהפוכא, בי"ת בקדמיתא ולבתר, ב' בקדמיתא היינו בראשית, ברא ולבתר, אל"ף בקדמיתא ולבתר, אל"ף בקדמיתא היינו אלהים, את ולבתר,

הקומה השלימה של ששים רבוא בני ישראל בתבנית טעמים אחידה טפחא מונח אנתח בראש פסוק

- 187. במדבר א,א: פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטָּה רְאוּבֵן שְׁשֵׁה וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: פ
- 188. במדבר א,ב: פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטָּה שְׁמֵעוֹן תְּשַׁעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת: פ
- 189. במדבר א,כה: פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטָּה גֹד חֲמִשָּׁה וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וּשְׁשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים: פ
- 190. במדבר א,כז: פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטָּה יְהוּדָה אַרְבַּעַה וּשְׁבַעִים אֶלֶף וּשְׁשׁ מֵאוֹת: פ
- 191. במדבר א,כט: פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטָּה יִשְׂשַׁכָּר אַרְבַּעַה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת: פ
- 192. במדבר א,לא: פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטָּה זְבוּלֻן שְׁבַעַה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת: פ
- 193. במדבר א,לג: פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטָּה אֶפְרַיִם אַרְבַּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: פ

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: א. תנ"ך – סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי: מוקד פשוט – מוציא מפשט: מרכא = מאריך, רבוי: דרגא – מצרף: תביר – מחלק, ממש, לא ממש; טפחא = טרפא – שני
משמעות, רבוי מתפשט: מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום: דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שההלכה
היה על חלק מפרטיה; מוקד – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; ספק – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשוטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישית: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
דרוש בפסוק שיער, מוציא, עקרה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיער, מוציא, עקרה, פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

- 194. במדבר א, לה: פקדיהם למטה מנשה שנים ושלשים אלף ומאות: פ
- 195. במדבר א, לו: פקדיהם למטה בנימין חמשה ושלשים אלף וארבע מאות: פ
- 196. במדבר א, לט: פקדיהם למטה הן שנים ושלשים אלף ושבע מאות: פ
- 197. במדבר א, מא: פקדיהם למטה אשר אחד וארבעים אלף וחמש מאות: פ
- 198. במדבר א, מג: פקדיהם למטה נפתלי שלשה וחמשים אלף וארבע מאות: פ
- 199. במדבר א, מז: והלויים למטה אבתם לא התפקדו בתוכם: פ
- 200. במדבר א, נב: וחנו בני ישראל איש על-מתנהו ואיש על-דגלו לצבאתם:
- 201. במדבר א, נד: ונעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את-משה בן עשר: פ

בדוק פסוק הסיכום בתבנית דרגא תביר טפחא

קבלת עול מלכות שמים בתבנית טעמים אחידה טפחא אנתח בראש פסוק

- 202. במדבר ב, ד: וצבאו ופקדיהם ארבעה ושבעים אלף ושש מאות:
- 203. במדבר ב, ו: וצבאו ופקדיו ארבעה וחמשים אלף וארבע מאות:
- 204. במדבר ב, ז: מטה ויבילן ונשיא לבני ויבילן אליאב בן-חלף:
- 205. במדבר ב, ח: וצבאו ופקדיו שבעה וחמשים אלף וארבע מאות:
- 206. במדבר ב, יא: וצבאו ופקדיו ששה וארבעים אלף וחמש מאות:
- 207. במדבר ב, יג: וצבאו ופקדיהם תשעה וחמשים אלף ושלש מאות:
- 208. במדבר ב, יד: ומטה גד ונשיא לבני גד אליסר בן-רעואל:
- 209. במדבר ב, טו: וצבאו ופקדיהם חמשה וארבעים אלף ושש מאות וחמשים:
- 210. במדבר ב, יז: וצבאו ופקדיהם ארבעים אלף וחמש מאות:
- 211. במדבר ב, כ: ועליו מטה מנשה ונשיא לבני מנשה ומליאל בן-פרהצור:
- 212. במדבר ב, כא: וצבאו ופקדיהם שנים ושלשים אלף ומאות:
- 213. במדבר ב, כב: ומטה בנימין ונשיא לבני בנימין אכיהן בן-נדב:
- 214. במדבר ב, כג: וצבאו ופקדיהם חמשה ושלשים אלף וארבע מאות:
- 215. במדבר ב, כו: וצבאו ופקדיהם שנים ושלשים אלף ושבע מאות:
- 216. במדבר ב, כח: וצבאו ופקדיהם אחד וארבעים אלף וחמש מאות:
- 217. במדבר ב, כט: ומטה נפתלי ונשיא לבני נפתלי אחיקר בן-עזר:
- 218. במדבר ב, לו: וצבאו ופקדיהם שלשה וחמשים אלף וארבע מאות:
- 219. במדבר ב, לד: ונעשו בני ישראל ככל אשר-צוה ה' את-משה בן-עשר וכן נסעו איש למשפחתו על-בית אבתו: פ

בדוק פסוק הסיכום בתבנית דרגא תביר טפחא

(במדבר א, כא) **ששה וארבעים אלף** – דרגא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורה לנושא מסוים, שעל כל אחד חל אותו ענין או הלכה. אבל גד ואפרים שונים מהעשרה האחרים, ובמנשה שני קטן בסוף.
(במדבר א, כא) **וחמש מאות** – מרכא סלוק, רבוי הגבלות?
לגבי הנושא מצאנו פרשנויות אחדות שכולם משמע קבוצת פרטים שעל כל אחד חל אותו ענין או הלכה. לאור החיים הנושא הוא יחוסין. **[אור החיים]** (במ' א, יח, כ) (יח) ואת כל העדה וגו' באחד לחודש. יודיע הכתוב כי ביום עצמו נקהלו היהודים על הדבר, והדבר יגיד שכל אחד היה לו יחוסו אצלו בלא טורח הראיה והעדינות, גם שבו ביום הוכרו היחוסין של כולן, והוא אומר ויתילדו סמוך למאמר באחד לחודש וגו':
ויתילדו וגו'. כתב רש"י ז"ל הביאו ספר יחוסיהן ועידי חזקת לידתן כל אחד ואחד להתיחס על השבט. והשיג רמב"ן כי לא היו צריכין לכל זה עד כאן. ואולי כי הוצרכו לחזקת לידה למיחוש ממזר שמכיר אביו, והכרת ממזרתו תהיה מהלידה, וצריך להביא חזקת לידה פירוש שנולד בכשרות, וזולת זה יוכל הממזר לומר ספר יחוסין עד יעקב אשר הודיעתו אמו:
(במ' א, יח, כ) **כל יצא צבא**. אמר הכתוב כן בכל פרטי המספר, לומר שלא היה אחד מכל הבאים לכלל המספר שלא היה ראוי לצאת בצבא אלא כולן גבורי כח, והוא אומר כל פירוש כל אחד מהם יוצא צבא. וזה נס שאינו באומות שאי אפשר שלא ימצא בכל המספרים שלהם אחד שאינו ראוי לצאת בצבא:

ל-[מנחה חדשה – בראשית, שמות הרב אפרגאן יעקב, הקדמה ע' 18 אוצר החכמה ע' 52] (מחכמי תאודאנת, נכתב בשנת השע"ט (1619) הנושא הוא כנגד כל נשיא ומנין כל שבט נמצא מלאך ממונה על מנין מקביל של מלאכים, וכל קבוצת מלאכים כזאת נמצאת כנגד מקום כל שבט סביב המשכן. כגון כנגד נשיא ראובן נמצא המלאך מיכאל וכנגד המנין (א, כא) **ששה וארבעים אלף וחמש מאות** נמצאים **ששה וארבעים אלף וחמש מאות** מלאכים וכשם שראובן חונה מדרום למשכן כך קבוצת המלאכים הזאת חונה מדרום לכסא הכבוד.
ל-[ח' תורה, פרח שושנה, במדבר הרב קריספין יעיש, ע' יא, אוצר החכמה] הנושא הוא התבטלות ישראל לה' (במ' א, יח, כ) **כל יצא צבא** ס"ת גימטריא לב. ירמוז שישאל כשיוצאין למלחמה מכוונין לבם על אביהם שכשמים כדי להצילם ולהושיעם ואין סומכין על גבורתם, וזה כונת הרמז ס"ת לב. ומ"ש **יצא צבא** ולא אמר יוצא חיל לרמוז שהם דומים לצבא השמים שהם חיים וקיימים לעד לעולם ודו"ק.

ל-[ח' תורה, במדבר היכל הברכה אוצר החכמה ע' 16] הנושא הוא שבח וחביבות כל אחד מישראל (א, כא) **פקדיהם** חסר ואו להורות שכל המספר והפקדים נכללין בחד במקום אשר לא ימד ולא יספר. היינו כמו שמרמות תבנית הטעמים שעל כל הפרטים חל אותו ענין. חביבות ישראל לפני ה' וענין לשבח ולפאר את ישראל בשירה לפני ה' נמצא ב-(במ' בהע' ח, יט) בלימוד המסביר הזכרת חמש פעמים "בני ישראל" בפסוק.
ל-[רחובות נהר, הרב טננבוים זאב וולף, אוצר החכמה ע' 748] הנושא הוא שכל שבט יתן מחלקו ללויים היינו כמו שמרמות תבנית הטעמים שעל כל הפרטים חל אותו ענין.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: א. תנא, סלוק – סוף-ספוק (נקראים קוסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מוקף – פשטא – מוציא ממשט; מרכא – מאריך; רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק; מעטע, לא ממש; טפסא = טרנא – שני משמעות, רבוי מתפסט; מרכא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפסא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפסא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפסא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; ססן – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן כחצי ספוק – הקיש; השלישי: (קדמא – סדר קדימות; אולא – גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = טרנא – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקרה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקרה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

1.8 במדבר א,א (התשע"ח) (בהשתתפות נחלת יעקב)

במדבר א,ז: וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְבוּ בְשֵׁמֹת: הפסוק כרמז לאזכרת שמות ה' וכינויו.

(וי' אמר כד,טז) וַיִּקְבַּח שְׁמֵיהֶם מוֹת יִמְלֹת רְגוּם יִרְגְּמוּבֵיהֶם כִּלְיָהֶֽעֱדָה כַּגֵּר כַּאֲזָרְחָה בְּנִקְבוֹשֵׁם יִמְתָּ:

[בבלי סנהדרין נה, ב] [משנה סנהדרין פ"ז, מ"ה]. המגדף אינו חייב עד שיפרש השם (טט): הגמרא מבררת איך היא עבירת הגדוף ובתוך כך מה זה מפרש השם). וגו'

[בבלי סנהדרין נו, א] גמרא. תנא: עד שיברך שם בשם. מנהני מילי? – אמר שמואל: דאמר קרא (וי' אמר כד,טז) וַיִּקְבַּח שְׁמֵיהֶם וְגו'

בְּנִקְבוֹשֵׁם יִמְתָּ (מתבטא: מהכפילות נקב ובנקבו משמע שאין המקלל חייב עד שיקלל שם בשם). ממאי דהאי (טט: מניין שמלת) נִקְבַּח לישנא דברוכי (טט: לשון קללה) הוא – דכתיב (במ' בלק נהח, מ) מַה אֶקְבַּח לֹא קִבְּה אֵל ...

(טט: הגמרא מבררת משמעויות אחרות למלת נוקב ומעלה את האפשרות הבאה) אימא פרושי שמיה הוא [מתבטא ביאור הגמרא (=מב"ה)]:

שמא נאמר שמלת נוקב פירושה אמירת שם השם באותיותיו, אבל ראה ילקוט ביאורים), דכתיב (במ' א,יז) וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים

הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְבוּ בְשֵׁמֹת: (מב"ה: האנשים שפירשו שמותם קודם לכן, ולפי זה משמע מלת "נוקב" היינו הזכרת שם השם. ולמה שאמר

שמואל וַיִּקְבַּח שְׁמֵיהֶם שהזכיר באופן האסור ובאה התורה לחייבו מיתה) (המשך הגמרא) ואזהרתיה מהכא (טט: התורה הזהירה על אזכרה

אסורה) (דב' וא' ויג, א) אֶת־הֵן אֶלְהֵיהֶם תִּקְרָא (טט: או (דב' עקב יב, א) אֶת־הֵן אֶלְהֵיהֶם תִּקְרָא) ! – (טט: הגמרא דוחה ואומרת) אי אפשר לפרש במשמעות של

אזכרת השם כי לא מתקמים שני תנאים) חדא – דבעינא שם בשם וליכא (טט: במגדף צריך להיות נוסח ששם אחד ישפיע משהו שלילי על שם אחר

(כגון יכה יוסי את יוסי) ובאזכרה (כגון יזכיר יוסי את יוסי) אין דבר שלילי, ובפסוק (במ' א,יז) אין שלילה). ועוד: הויה ליה (הפסוק אֶת־הֵן אֶלְהֵיהֶם

תִּקְרָא) אזהרת עשה, ואזהרת עשה לא שמה אזהרה (ולכן אין מיתה אם עוברים על העשה, והסבר שנוקב פירושו אזכרה בלבד נדחה).

ב-[מתבטא ילקוט ביאורים] ד"ה שמפרש אותיותיו או שקוראו ככתבו, כתב שלרש"י מפרש אותיות השם ולא שקורא השם ככתבו. אבל

ה-[רמב"ם ספר המצוות מצות עשה ד] פירש שמזכיר השם לבדו בלא לברכו ... והענין בזה שעוב היראה, כי מיראת השם שלא יזכר שמו

לבטלה. וכתב ב-[יד דוד] שנפרש שנוקב הוא הקורא ככתבו ולא שמפרש אותיותיו.

המגדף תנא [רמב"ם עבודה זרה פ"ב, ה"ז] ואלו הן דיני המגדף, אין המגדף חייב סקילה עד שיפרש את השם (טט: כמו נוסח המשנה סנה

פ"ז, מ"ה) המיוחד של ארבע אותיות שהוא אל"ף דל"ת נוי"ן יו"ד ויברך אותו בשם מן השמות שאינם נמחקים שנאמר (וי' אמר כד,טז)

וַיִּקְבַּח שְׁמֵיהֶם על השם המיוחד חייב סקילה ועל שאר הכינויים באזכרה, ויש מי שמפרש שאינו חייב אלא על שם יו"ד ה"א וא"ו ה"א

ואני אומר שעל שניהם הוא נסקל.

נענין שוב בפסוק שהביאה הגמרא (במ' א,יז) וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְבוּ בְשֵׁמֹת: .

אמנם הגמרא דחתה את הלימוד שמשמעות מלת נִקְבֵי זה אזכרה בלבד לענין פרשת מגדף, אבל מוצע לומר שבפסוק יש רמזים לפסק

של הרמב"ם בהלכות מגדף. הכתוב (במ' א,יז) אֲשֶׁר נִקְבֵי בְשֵׁמֹת מלמד שיש מקום לומר ש"נִקְבוּ" משמעו גם ש-שמים פורש - הוזכר

כב-(במ' א,ה – טו). זהו המשל והנמשל בא ללמד על שמות מפורשים של השם (טט: כמו נוסח המשנה סנה"פ"ז, מ"ה) וכינויים לשמו.

טעמי הכתוב (במ' א,יז) אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה – יתיב מונח זקף-קטן, זקף-קטן מרמז לשני לימודים בפשט (כי אין כאן תבנית טעמים

מהפך פשטא). טעם יתיב במלת אֶת בתפקיד דווקא כך, בדיוק כך ירמז על אמירת שם השם המיוחד וזקף-קטן ירמז לפסק הרמב"ם

לחזיב המגדף בשם הוי"ה ובשם אדנות (טט: כמו נוסח המשנה סנה"פ"ז, מ"ה).

(במ' א,יז) אֲשֶׁר נִקְבֵי – מרכא טפסא, בתפקיד כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב וזה ירמז לפסק הרמב"ם שהחזיב בסקילה יבוא

כאשר "יברך אותו בשם מן השמות שאינם נמחקים"

טעם טפסא של מלת נִקְבֵי פועל גם בתפקיד כפותח טפח להתאפיין מהכתוב אחריו מלת בְשֵׁמֹת ומההגבלה המגיעה מטעם סלוק של

מלה זאת. בְשֵׁמֹת – סלוק כמגביל. (א) הגבלה לשמות הלא נמחקים (ב) כשיטת הרמב"ם שחייב רק על קריאת השם ככתבו ולא

בפירוש אותיותיו או הגייתם אות כפירוש רש"י.

ומה שפסק הרמב"ם " ועל שאר הכינויים באזכרה " אפשר שמרומז בטעם מונח של מלת (במ' א,יז) הָאֲנָשִׁים בתפקיד רבוי מצב

ביניים .

לפי המשך הגמרא בנכרים מתקיים "נוקב" במשמע אזכרה בלבד באופן האסור והמביאה למיתה.

[בבלי סנהדרין נו, א] ורבי יצחק נפחא אליבא דרבנן, האי (וי' אמר כד,טז) כַּגֵּר כַּאֲזָרְחָה, מאי עביד ליה? – גר ואזרח - הוא דבעינן שם

בשם, אבל נכרי - לא בעינן שם בשם (טט: ומביאה למיתה).

במדבר א,ז: וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְבוּ בְשֵׁמֹת:

ראה במדבר א,טז: שם למדנו על קְרוֹאֵי הַעֲדָה (א) לכל ענין של חשיבות וביניהם ירושת הארץ (ב) לקדושה (ג) למנהיגות במלחמה

[התורה"מ (המלבי"ם)] (במ' א,יז - יח) וַיִּקַּח מֹשֶׁה, ספר שמשנה נדרשו לקיים מצות ה' תכף ביום הצינוי, אם במה שלקח י"ב הנשיאים אם

במה שהקהילו את כל העדה וכ"ז היו באחד לחדש השני ביום הצינוי, (במ' א,יח) וַיִּתְּנֵם לְיָדוֹ שֶׁכָּ"א ברר את יחוסו והתחילו מן משפחות

התחתונות ועלו למעלה עד (במ' א,יח) בֵּית אֲבֹתָם ולכן אמר למשפחותם לבית אבותם (טט: למשל (במ' א,ב) לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם (במ'

א,ב) לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם ועוד 15 פסוקים בבמ' א, ובמ"ד (ד) כמ"ש בפ' בא (ס' י"ז) (טט: לא מצאנו כזה תוכן פ' בא) וכן קיים שני

התנאים שיהיו (במ' א,ב) בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת וגם (במ' א,ב) לְלִגְלֵלָתָם כנ"ל, וכ"ז התחילו באותו יום ומוכן מעצמו שכ"ז לא נגמר ביום

אחד, ולכן אמר:

[התורה"מ (המלבי"ם)] (במ' א,יט) וַיִּפְקְדוּם בְּמִדְבַּר סִינַי, ר"ל שבעשרים יום שחננו עדיין במדבר סיני נגמר המנין, והנה בתחילה

התעסקו במנין ואחר שגמרו המנין התחילו שנית לסדרם לפי הדגלים ולסדר הצבא תחת שרי האלפים והמאות כמ"ש (במ' א,ג) תִּפְקְדוּ

אֹתָם לְצִבְאוֹתָם ועז"א (במ' א,יט) וַיִּפְקְדוּם שזה נקרא פקידה כנ"ל, וכ"ז נגמר במדבר סיני קודם שנסעו משם:

(במ' א,יז) וַיִּקַּח מֹשֶׁה – מרכא טפסא בתפקיד כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב. אפשר שקבוצת הפרטים אלו הפעולות שמשה

עשה מיד משנצטוו ע"ה ה'. טעם מלת מֹשֶׁה – טפסא בתפקיד כפותח טפח להתאפיין מהכתוב אחריו מלמד מטעם אתנה של מלת

אַהֲרֹן בתפקיד הגבלה, שלקח "אהרן" עמו כדי שלא יעשה הכל על דעת עצמו אלא בהתייעצות ושיקול דעת עם "אהרן" שהוא כהן

שוחר שלום וחסד.

הפעולות שעשה משה ע"פ [התורה"מ (המלבי"ם)] (במ' א,יז - יח) (א) נדרשו לקיים מצות ה' תכף ביום הצינוי (ב) לקח י"ב הנשיאים

ד' –סיון-התשע"ח 18-May-18 18/19 ZZFisher ©טטורל-34-במדבר-במדבר

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תפיסת ההשקפה: אתנה, סלוק – סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונה – רבוי; מוקף פשטא – מוציא ממשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, מעטע, לא ממש; טפא = טרף – שני משמעות, רבוי ממשט; מרכא טפא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרכא טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סק' – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביעי – 4; ... זקף-קטן ... זקף-גדול – חסר קטן – סוף; השלישית – קטנטא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי' – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כבענין חלק מ"ג מדות ד' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקירה; תלישא-גדולה – תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקירה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחד בהלכה.

אם במה שהקהילו את כל העדה (ג) (במ' א, יח) וַיִּתְּלְךָ שְׂכִי'א (טט: מהנשיאים) ברר את יחוסו של כל אחד משבטו, (במ' א, יז) וַיִּקַּח מִשָּׁה – (סלוק) מרכא טפא כעין לימוד סמוכים (מידה כ"א מל"ב מידות מדבר שחבירו (כאן (במ' א, טז) הכתוב לפניו) מלמד עליו), רוצה לומר בענין ברור היחוס. פסוק (במ' א, טז) מלמד על נְשִׂאֵי מִטּוֹת אַבְוֹתָם היינו אנשים בעלי יחוס מבורר. אפשר שמשה הדגים ברור היחוס על עצמו ועל אהרן וזאת עוד הגבלה הבאה מטעם אתנה של (במ' א, יז) אֶהְרֹן . ואח"כ ביררו היחוס של נְשִׂאֵי מִטּוֹת אַבְוֹתָם ואח"כ הנשיאים בעזרת משה ואהרן ביררו, כל אחד בשבטו, שיתקיימו בו (במ' א, טז) בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת וגם (במ' א, טז) לְגִלְגָּלָתָם .

במדבר א, יח: וְאֵת כָּל-הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאֶחָד לְחֻדְשׁ הַשָּׁנִי וַיִּתְּלְךָ עַל-מִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה לְגִלְגָּלָתָם:

(במ' א, יח) וְאֵת כָּל-הָעֵדָה – קדמא ואולא, רמז לכעין לימוד בכלל ופרט בנושא האם מונים מניסן או מתשרי. והדבר מבורר לפי כָּל-הָעֵדָה – מקף כרב-משמע "כל-העדה" (א) במנין לפי ניסן (ב) במנין לפי תשרי. והדרשה מוכיחה שבמנין לפי תשרי. [במדבר רבה (וילנא) פרשת במדבר פרשה א, יז] (במ' א, מ) וַיְהִי כִּלְפִי-הַפְּקָדִים שֵׁשׁ-מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֹׁת אַלְפִים וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים: את מוצא המנין הזה שיה למנין שנמנו ישראל במלאכת המשכן ... וכשכא למנותן בשנה שנייה באחד לחדש השני הוא מוצא אותן יתיריים וּשְׁלֹשֹׁת אַלְפִים וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים ואין אנו יודעים אלו היתיריים אם מונה להם עשרים מראש חדש ניסן של שנה שנייה ליציאתם ממצרים או מונה להם עשרים מראש השנה שהוא ראש חודש תשרי והוא שנה ראשונה ליציאתם ממצרים ... ואם אתה אומר שלא מנו לאותן שיצאו ממצרים שהיו פחות מכן עשרים לא מנו להם עשרים שנה עד חדש ניסן של שנה שנייה אם כן את מוצא בשקלים יתיריים וּשְׁלֹשֹׁת אַלְפִים וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים יתירים אלא מה יש לך לומר מתשרי מנו להם עשרים שהוא ראש השנה לברייתו של אדם הראשון, ולכך כלל החשבון כך, להודיענו שהרי נכנסו חדש אחד בשנה שנייה לצאתם ממצרים ולא נתוספו אותן של עשרים שנה במנינם על אותן שנתנו לאדני המשכן לומר לך שאין מונין להן מניסן אלא מתשרי.

(במ' א, יח) וַיִּתְּלְךָ עַל-מִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם – נברר מה מלמד טעם מקף של עַל-מִשְׁפַּחְתָּם .

[בבלי נזיר מט, א] נאמר ככהן גדול (וי' אמר כא, יא) וְעַל כָּל-נִפְשֹׁת מֵת לֹא יָבֵא לְאֲבִיו וְלֵאמֹר לֹא יִשְׁמָא: (וי' אמר כא, יא) לְאֲבִיו וְלֵאמֹר לִמָּה לִי ? צריכי, דאי כתב (טט: רק) אביו, הוה אמינא היינו טעמא דלא מיטמא ליה (טט: הסיבה שכ"ג לא נטמא לאביו המת), משום דחזקה בעלמא הוא (טט: טט) כי זאת חזקה שהוא אביו אבל אין ודאות מלאה שהוא אביו), אבל אמו דידיעין דילידתיה ליטמא להו (טט: טט) שזאת ידיעה ברורה שילדה אותו שיטמא לה; ואי כתב רחמנא (טט: רק) אמו, הוה אמינא אמו לא ליטמא לה, (טט: טט) מפני) דלאו אזיל זרעה בתרה (טט: טט) שלענין יחוס לשבט לא הולכים אחרי האם), אבל אביו, כיון דאמר מר: (במ' א, ב) לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם (טט: הולך אחר אביו) - אימא ליטמא ליה (טט: טט) אז אולי יטמא לו), קא משמע לן (טט: טט) שלא יטמא לא לאביו ולא לאמו).

[בבלי בבא בתרא קט, ב] ... אמר רבא, אמר קרא: (במ' פ' כז, יא) מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ יִרְשָׁה אִתָּהּ (היבם ביבמו אשת אחיו המת (אח מאב) יורש נחלתו) - משפחת אב קרויה משפחה, משפחת אם אינה קרויה משפחה, דכתיב: (במ' א, ב) לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם. היות וכתוב כאן וַיִּתְּלְךָ – ולכל אחד יש אב ואם, אז משפחה תהיה לפי האב וגם לפי האם. כגון בדיון על כהן גדול שמת אביו או מתה אמו. אפשר כי תפקיד המקף של עַל-מִשְׁפַּחְתָּם – מברר בין (א) משפחה לפי האב; (ב) משפחה לפי האם. והתורה מלמדת כאן שלבית אבותם למחנות השבטים ולירושת הארץ ולירושות בכלל, יבום ועוד הולכים לפי משפחת האב בלבד. הברירור הנרמז מטעם מקף עוזר להבנת הלימוד הבא בב"ר.

[בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה ז] יעקב איש כפר נבוראי הורה בצור מותר למול בנה של עבודת כוכבים בשבת, שמע רבי חגי שלח ליה תא לקי (טט: טט) אתה חייב ללקות) אמר (טט: טט) ענה לו) בר נש דאמר מלתא דאורייתא לקי (טט: טט) אדם שאמר דבר תורה ילקה?], א"ל (טט: רבי חגי) ומן היא דאורייתא (?) א"ל (יעקב, המקור שלי) (במ' א, יח) וַיִּתְּלְךָ עַל-מִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם משפחת אב קרויה משפחה משפחת אם אינה קרויה משפחה, א"ל (טט: רבי חגי) לא הורית טב, אמר ליה (יעקב) ומנין את מודע לי, אמר ליה (טט: רבי חגי) רביעי (רבין – שב) ואנא מודע לך, אמר (טט: רבי חגי) אם אתי בר עבודת כוכבים לגבך ויאמר לך אנא בעי מתעבדה יהודי (טט: טט) אם יבוא עעכו"מ אליך ויבקש לעשותו יהודי (היינו ברית מילה)) על מנת למגורו ביומא דשבתא או ביומא דכיפוריא (טט: טט) בתנאי שהברית מילה יבוצע בשבת או ביוה"כ, (טט: טט) מחללין אותו עליו(?), והלא אין מחללין שבת ויום הכפורים אלא על בנה של בת ישראלית בלבד, אמר ליה (יעקב) ומנין לך(?) (טט: טט) אמר רבי חגי) מן הדא, דכתיב (עזרא יג) וַעֲתָה נִכְרַת-בְּרִית לְאֵלֹהֵינוּ לְהוֹצִיא כָּל-נִשְׂיָם הַנְּהוּלָד מִקֶּהָ בְּעֵצַת אֲדָנִי וְהַסְרִדִים בְּמִצְוַת אֱלֹהֵינוּ וְכַתְּוֵהָ יַעֲשֶׂה: אמר ליה (יעקב) רבי ומן הקבלה (מדברי סופרים) אתה מלקני, אמר ליה (טט: רבי חגי) והכתיב תמן וְכַתְּוֵהָ יַעֲשֶׂה: (דברי קבלה הם כתורה), אמר ליה (יעקב) מאיזו תורה(?), אמר ליה (טט: רבי חגי) מן ההוא דאמר רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחאי (דב' וא' ז, א) וְלֹא תַחֲתֹמֶן בָּם בְּמִתְּרָ לְאִתְּמָן לְבָנָו וּבָתּוֹ לְאִתְּמָן לְבָנָו: מפני מה (דב' וא' ז, א) כִּי-יִסְרֹר אֶת-בְּנֵי מֵאֲחָרָי, בִּנְךָ הַבָּא מִיִּשְׂרָאֵלִית קְרוּי בִּנְךָ וְאִין בִּנְךָ הַבָּא מִן עוֹבְדֵת כּוֹכָבִים קְרוּי בִּנְךָ, אמר ליה (יעקב) חבוט חבטך דהיא טבא בקולטא ורצוף רצפך דהיא טבא באולפנא (טט: טט) חבוט מכתך שהיא טובה ... ודברך הטובים בלימוד).

(במ' א, יח) וַיִּתְּלְךָ עַל-מִשְׁפַּחְתָּם – מרכא טפא, כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב, אפשר שמוסיף על בני ישראל מאב ואם עברים, את ילדי בת ישראל מהנכרי. אבל לענין בית אב אין הם בין הנמנים במנין והמחנות של השבטים, ואין הם יורשי נחלה בארץ.

במדבר א, נב: וַחֲנּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ עַל-מִחְנֵהוּ וְאִישׁ עַל-דִּגְלוֹ לְצַבָּאָתָם:

וַחֲנּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל – טפחא מונח אתנה, תבנית (שמ' יתרו כב) אנכי ה' א-לקיך בטעם תחתון, הניה עם כוונת יחוד. קריאה בשבת לפני מתן תורה. וְאִישׁ עַל-דִּגְלוֹ [רש"י] (פירש הפשט) כמו שהדגלים סדורים בספר זה, שלשה שבטים לכל דגל.

אפשר כי תבנית הטעמים של אִישׁ עַל-מִחְנֵהוּ וְאִישׁ עַל-דִּגְלוֹ – דרגא תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים קשורים לנושא שעל כל אחד חלה אותה הלכה או מצטרפים, קשורה להסבר ל-(במ' א, נג) כָּכָל – תלשא בתפקיד מחיצה לכתוב לפניו שגם הלויים וגם כל אחד משבטי בני ישראל שמרו המחיצות למנוע פריצתן כדי שלא יפגעו מהתקרבות למשכן.

עַל-מִחְנֵהוּ וְאִישׁ עַל-דִּגְלוֹ – תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים קשורים לנושא שעליהם לא חלה הלכה מסוימת. אפשר שמרמז ל- [משנה מידות פ"ד, מ"ה] ... ולולין היו פתוחין בעליה לבית קדש הקדשים שבהן היו משלשלין את האומנים בתיבות כדי שלא יזונו עיניהן מבית קדשי הקדשים: האומנים הצריכים לתקן בבית המקדש, המתורים להיכנס לעזרה, לקדש ולקדש הקדשים עם הגבלות. ודיון ב-[רידב"ז ירושלמי סנה' פ"א, ה"ג (וילנא) ז, ב] בימי עזרא א"ר אבואה איתפלגון ר"י ורשב"ל חד אמר בונין ואח"כ מקדישין והאחר אמר מקדישין ואח"כ בונין. ולראשון צריך להקים מחיצות כדי שהאומנים יוכלו לבנות.